

PANORAMA

Dėmesio centre – Europos regioninė ir miestų politika

2020 M. PAVASARIS / Nr. 72

Vengrija žvelgia į šviesesnę ateitį

KOMISIJOS NARĖ
E. FERREIRA
GRĮŽTA PRIE
REGIONŲ

„INTERREG“ BEN-
DRADARBIAVIMAS
PERŽENGIANT
SIENAS

PANORAMA

TURINYS

REDAKCIJOS SKILTIS. Už sanglaudą ir reformas atsakinga Europos Komisijos narė Elisa Ferreira	3
INTERVIU. Komisijos narė E. Ferreira pasakoja apie savo lūkesčius einant nelengvas naujas pareigas	4
REZULTATAI REGIONUOSE. Pristatomos 34 regioninės komunikacijos kampanijos	8
DUOMENŲ CENTRAS. Sanglaudos politikos vertinimai rodo skirtumus valstybėse narėse.....	10
INTERREG. Švenčiamas tarpvalstybinio bendradarbiavimo trisdešimtmetis.....	12
INTERVIU. Kostas Raftopoulos apie pradinio administracinių gebėjimų stiprinimo vaidmenį.....	20
BESIVEJANTYS REGIONAI. Strategijos ir politika padedant pasitaisyti atsiliekančioms ES regionams	22
YOUTH4REGIONS. Jauna žurnalistė pasakoja savo įspūdžius iš neseniai aplankyto Porte vykusio miestų forumo	26
VENGRIJA. Platus užmojo planai investicijoms į pažangią, konkurencingesnę ir tvarią ateitį.....	28
ESI FONDAI. Finansinės priemonės dvigubina investicijas į projektus	36
NAUJIENOS GLAUSTAI	37
DIP. Naujos INTERREG priemonės darniam požiūriui užtikrinti, siekiant efektyviai įgyvendinti programas	38
EU DATATHON 2020. Teikite paraiškas dabar ir užsitikrinkite dalį 100 000 EUR prizinio konkurso fondo	41
SAVAIS ŽODŽIAIS. Baltijos jūros regionas bendradarbiauja siekdamas skatinti bendradarbiavimą ir novatorišką veiklą.....	42
PROJEKTAI. Pristatomi sėkmingi projektai iš Čekijos, Kroatijos, Serbijos, Estijos ir Vokietijos.....	43

4

12

23

26

28

44

REDAKCIJOS SKILTIS

Net ir išlaikydami socialinę distanciją turime būti vieningi: tai yra sanglauda, tai yra Europa

Europa – ir pasaulis – išgyvena sunkiausią atmenamą krizę, keliančią grėsmę mūsų ir mums brangių žmonių sveikatai. Ji kelia grėsmę mūsų ekonomikai bei sanglaudai ir pasirengimui dirbti kartu, kaip europiečiams, stengiantis įveikti krizę.

Todėl noriu labai aiškiai pasakyti: sanglaudos politika turi stoti prieš šį iššūkį. Mūsų veiksmai turi būti neatidėliotini: negalime dangstyti procesais ir procedūromis, kai miršta europiečiai.

Didžiuojuosi galėdama pasakyti, kad jau kylame prieš šį iššūkį. Europos Komisija parengė neatidėliotinių priemonių rinkinį – Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą (AKGII), o Taryba ir Europos Parlamentas ją patvirtino. Visa tai padaryta vos per tris savaites.

Jau vien tai, kad AKGII parengta ir patvirtinta taip greitai, yra rekordas. Tačiau pakalbėkime apie pačias priemones, kurios yra visiškai naujoviškos. Pagal jas galima nedelsiant skirti finansavimo iš įvairių nepanaudotų struktūrinių fondų (pavyzdžiui, šių metų išankstinio finansavimo). Šias lėšas jau dabar galima naudoti trimis neatidėliotiniams poreikiams: gyvybę gelbinti medicinai ir paramai mažosioms ir vidutinėms įmonėms, kad jos galėtų išsaugoti savo veiklą, ir paramai darbuotojams, kad jie galėtų išsaugoti savo atlyginimus. Taip pat išplėsta Solidarumo fondo taikymo sritis: į ją įtrauktos sveikatos krizės.

Šios priemonės jau įsigaliojo. Jas įgyvendinti valstybėms narėms aktyviai padeda speciali nauja specialiosios paskirties darbo grupė ir atskirų šalių grupės. Raginu nedelsiant kuo labiau pasinaudoti šiomis priemonėmis pagal visas sanglaudos programas.

Tačiau mes neužmiegame ant laurų. Įsiklausiusi į Europos Parlamentą ir nacionalines bei regionines institucijas, balandžio 2 d. Komisija pasiūlė naują priemonių rinkinį AKGII+. Juo užtikrinamas kuo didžiausias lankstumas, nes paramą galima perkelti tarp visų sanglaudos fondų, regionų ar politikos tikslų. Kad būtų galima lengviau jį sparčiai įgyvendinti, leidžiame taikyti 100 % ES bendro finansavimo lygį ir rengiamės maksimaliam administraciniam supaprastinimui.

Šiais precedento neturinčiais laikais mums reikia visiškai naujo atsako. Tai gali bauginti, tačiau mane drąsina sanglaudos politikos istorija. ERPF buvo įsteigtas reaguojant į naftos krizę ir skausmingus bankrotus, pramonės nuosmukį bei nedarbą. Tąkart sanglauda iššūkį atrėmė – tą patį galime vėl padaryti šiandien.

Tai istorinis mūsų momentas. Jūsų profesionalus mokymasis ir patirtis mus parengė šiam momentui. Parodykime Europai – ir pasauliui –, ką gali sanglaudos politika. Panaudokime kiekvieną esamą sanglaudos politikos eurą taip, kad iš tikrųjų pajustumė skirtumą, kad būtų lengviau įveikti krizę dabar ir atsigauti ateinančiais metais. Parodykime, ką reiškia būti europiečiais: nepaisant krizės, nė vieno žmogaus ir nė vieno regiono nepaliekame užnugaryje.

Susitikime vėl asmeniškai, tikiuosi – greitai. Kol kas linkiu jums sėkmės darbuose – nepadarykite klaidos, tai gyvybiškai svarbu. O svarbiausia, kad jūs ir jūsų artimieji būtų saugūs ir sveiki. ■

Elisa Ferreira

Už sanglaudą ir reformas atsakinga Europos Komisijos narė

POKALBIS SU KOMISIJOS NARE

Grįžimas prie savo regioninės plėtros šaknų

Komisijos narė su žurnalo Panorama redaktoriumi Simon Litton dalijasi mintimis apie naują savo vaidmenį Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorate

Beveik po ketverių metų banke *Banco de Portugal* – ir ECB priežiūros valdyboje – naujoji už sanglaudą ir reformas atsakinga Komisijos narė Elisa Ferreira grįžta prie pirmosios savo meilės: plėtros projektų ir susitikimų su žmonėmis, kurių gyvenimus jais siekiama pakeisti.

Kaip reagavote į pasiūlymą paskirti Jus už sanglaudą ir reformas atsakinga Komisijos nare?

Labai apsidžiaugiau, nes po įvairių kitų veiklų jaučiausi, lyg grįžčiau namo, prie kažko man labai brangaus. Savo karjeros pradžioje dirbau akademinėje srityje ir kaip valstybės tarnautoja nagrinėdama regioninės plėtros klausimus. 1988–1992 m. viename regione dirbau

viešosios agentūros – Portugalijos Šiaurės regiono koordinavimo komisijos – pirmininko pavaduotoja. Vėliau tapau aplinkos, o paskui – planavimo ministre. Visi šie klausimai man labai prie širdies.

Ar priverkė laiko apšilti, o galbūt jautėtės galinti iškart pasinerti į darbus?

To nepasakyčiau, nes nuo temos buvau nutolusi ilgam. 2002–2004 m. buvau Portugalijos Parlamento, o 2004–2016 m. – Europos Parlamento narė. Nuo 2016 m. buvau Portugalijos centrinio banko valdybos narė, vėliau – valdytojo pavaduotoja. Taigi gilinausi į teisės aktus, vėliau – į bankų priežiūrą, o šios su taisyklėmis susijusios darbo sritys yra daug sausesnės, abstraktesnės nei darbas su žmonėmis arba plėtra vietoje.

Noriu nuvykti ir sužinoti, kas vyksta vietoje, suprasti, bandyti įgyvendinti pokyčius. Regioninė plėtra ir sanglauda bei

reformos man leidžia dirbti labiau praktiškai ir labai nenutolti nuo mūsų veiksmų padarinių. Noriu matyti mūsų darbo poveikį.

Dabar kai kas yra pasikeitę. Tačiau tebe matau tęstinumą nuo tų laikų, kai tai buvo pagrindinis mano darbas.

Pareigas perėmėte sudėtingu laikotarpiu, vykstant deryboms dėl biudžeto, kurias apsunkina „Brexit’as“.
Ar manote, kad suinteresuotieji subjektai turėtų rūpintis dėl grėsmių šios politikos ateičiai?

Taip, visi mes turime rūpintis, nes, laikydami sanglaudos politiką savaime suprantamu dalyku, darome didelę klaidą. Sanglaudos politika be galo svarbi vidaus rinkos veikimui ir visam mūsų sukurtam modeliui. Šis modelis grindžiamas atvira konkurencija. Jei silpnai regionai su labiausiai išsivysčiusiais

“...Laikydami sanglaudos politiką savaime suprantamu dalyku, darome didelę klaidą. Sanglaudos politika be galo svarbi vidaus rinkos veikimui ir visam mūsų sukurtam modeliui.”

regionais konkuruoja be jokių kliūčių, pavyzdžiui, prekybos kliūčių, valiutos devalvacijos galimybės arba savisaugos mechanizmo, – kaip buvo prieš sukuriant Europos Sąjungą –, t. y. jei konkurencija yra atvira, viskas atitenka laimėtojiui. Todėl šio projekto esmė yra ta, kad, užtikrinant konkurenciją kaip įprastinį dalyką, taip pat būtų teikiama parama, siekiant paskatinti silpniausių partnerių konvergenciją.

Dabar šiais principais abejojama. Dabar vyksta šios keistos diskusijos apie tai, kas gauna ar praranda 1 % viso turto. Nepasakome piliečiams, kiek daug kiekviena šalis laimi dalyvaudama šiame bendrame projekte, galėdama prekiauti su visais kitais partneriais ir būti išgirsta sudėtingame globalizuotame pasaulyje. Paminėstame paaiškinti piliečiams ekonominę šio projekto naudą.

Biudžetas iš esmės yra perskirstymo mechanizmas. Tai labai svarbu kiekvienos visuomenės veikimui. Biudžetas nėra priemonė, iš kurios gauni tiek, kiek įdedi. Turime geriau paaiškinti šių mechanizmų *raison d'être* – taikymo priežastį ir, ką su jais darome.

Kai buvo patvirtintos mano pareigos, Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato tarnybų pasiteiravau, kokia yra sukčiavimo vertė, palyginti su visomis mūsų valdomomis lėšomis. Jų atsakymas buvo 0,86 %, tačiau žmonės gatvėje įsivaizduoja kitaip, nes žiniasklaidoje sukčiavimo klausimui suteikiama labai daug matomumo.

Žinoma, su sukčiavimu turime kovoti labai griežtai, tačiau neturėtume apie jį kalbėti nepaminėdami sąlyginės jo reikšmės ir nekreipdami dėmesio į kitus 99 % klausimų. Manau, neturėtume pamiršti aptariamų klausimų konteksto nei kalbėdami apie biudžetą, nei apie sukčiavimo aspektą; manau, turėtume būti atsargūs, kad kartu su vandeniu iš vonelės neišpiltume kūdikio ir mūsų diskusijos nenukryptų į kraštutinius.

Komisijos kadencijos pradžioje Pirmininkė Ursula von der Leyen paskelbė kelis pagrindinius plataus užmojo tikslus, t. y. Žaliąjį kursą ir skaitmeninės Europos strategiją. Kaip šių tikslų padės siekti sanglaudos politika?

Tai svarbus Europos uždavinys ir naujas augimo modelis. Mūsų įgyvendintinos priemonės daugiausia yra sanglaudos fon-

dai – „senieji“ konvergencijos skatinimo fondai. Iš tikrųjų sanglaudos politika jau įgyvendina ir toliau įgyvendins būtent tuos projektų tikslus, kuriuos siūlo paramos gavėjai, regionai ir savivaldybės.

Norėdamas organizuoti savo vidaus transporto sistemą, negali remtis taršia, pasenusia technologija, net jei dirbi labai atsilikusiam regione.

Jei nori paremti MVĮ, turi žvelgti į ateitį ir ieškoti skaitmeninės paramos galimybių. 20 mlrd. EUR jau išleidome skaitmeniniams projektams, pavyzdžiui, diegdami plačiajuostį ryšį atokiausiuose regionuose, kad galėtume įveikti jų ir didžiųjų centrų konkurencingumo skirtumus.

Komisijos narė E. Ferreira su Portugalijos ministru pirmininku António Costa (kairėje) ir už biudžetą atsakingu Komisijos nariu Johannes Hahn per 2020 m. vasario 1 d. Portugalijoje Bežoje vykusį aukščiausiojo lygio susitikimą „Sanglaudos draugai“

Per Minjo upę einantis tiltas jungia Ispanijos Tujį ir Portugalijos Valensą do Minjo

Pavyzdžių, kaip šie du – skaitmeninimo ir žalinimo – tikslai jau įtraukti į esamas finansines programas, yra daug. Tačiau kitoje programoje jie bus sustiprinti ir Komisija jau pasiūlė atidėti lėšų tokiems projektams. Rūpinamės tuo, kad silpniausi partneriai, kad ir kas jie bebūtų: žmonės, darbuotojai, MVĮ, savivaldybės ar regionai, neatsiliktų diegdami technologijas ir siekdami užtikrinti būtiną didesnį našumą. O tam reikia, kad jie būtų žali.

Ypatingą dėmesį taip pat skiriame tiems regionams, kurie persitvarko siekdami nebeiškirti anglies dioksido arba pradeda taikyti aplinkai palankesnę strategiją. Kai kurie iš jų beveik visiškai priklauso nuo anglių arba daug anglies dioksido išmetančių pramonės sektorių darbo vietų ir veiklos. Šie regionai gali naudotis ne tik regioniniais ir socialiniais fondais, bet ir specialia jiems teikiama parama iš Teisingos pertvarkos fondo, kuris padeda šiais konkrečiais labai rimtais atvejais.

Dirbdama anksčiau, dalyvavote įgyvendinant INTERREG projektą Portugalijoje, todėl igijote tiesioginės patirties vietoje. Kaip vertinate savo, kaip Komisijos narės, santykius su įvairiais skirtingų lygmenų dalyviais?

Dirbdama Portugalijos Šiaurės regiono koordinavimo komisijos pirmininko pavaduotoja, dalyvavau įgyvendinant vieną iš pirmųjų pagal iniciatyvą INTERREG finansuotų ir remtų bendradarbiavimo projektų. Šis projektas vykdytas Portugalijos šiaurėje, apie 3,8 mln. gyventojų turinčiame regione, ir beveik tokio pat dydžio Ispanijos regione Galisijoje.

Jie buvo ir tebėra labai jauni periferiniai regionai, kuriuose yra daug MVĮ ir labai aktyvių žmonių. Tačiau šiuos regionus skyrė dirbtinė siena. Vis dėlto taip juose buvo iki ES – į ją įstojus, daug kas pasikeitė. Vienas iš tokių pokyčių buvo susijęs šių dviejų šalių ir dviejų regionų tarpusavio santykiais, todėl pradėjome bendradarbiauti su *Xunta de Galicia*.

Supratome, kad priešasčių bendradarbiauti yra be galo daug. Pradėjome nuo infrastruktūros, tiltų, kelių ir aplinkos.

Labai džiaugiuosi, kad dabar pasienis yra projektų, komunikacijos ir gausios veiklos vieta. Žinoma, manau, kad procesus reikėtų paprastinti, nes bendradarbiavimo projektų ir programų turime daug. Turime labiau atsirinkti. Tačiau nuostabu, kad dabar žmonės kaimynus laiko partneriais ir draugais, o ne užsieniečiais. Jie vieni kitus pažįsta ir gali sąveikauti. Manau, tai be galo svarbu, kad Europa būtų Europa.

Gal galėtumėte pasidalyti savo patirtimi, papasakoti apie ketinimus aplankyti projektus ir apskritai apie komunikacijos svarbą šiai politikai?

Noriu aplankyti projektus ir pamatyti viską vietoje. Visos vietos yra skirtingos, tačiau yra daugybė sėkmingų eksperimentų, kuriais galime pasidalyti. Nuvykti į vietą ir skaityti jos aprašymą knygoje

yra du visiškai skirtingi dalykai; be to, vietoje gali matyti ir pajusti žmonių, su kuriais kalbėsi, energiją, nes plėtra turi vykti „iš apačios į viršų“, o paramą jai reikia teikti „iš viršaus į apačią“. Turi kalbėtis su savo suinteresuotaisiais subjektais, turi su jais susitikti ir juos suprasti, norėdamas padėti jiems nustatyti, kuria kryptimi jiems keistis.

Remdamasi prioritetais, jau apsilankiau Silezijos, Graikijos ir Rytų Vokietijos vietovėse, tačiau apsilankysiu ir daugelyje kitų regionų. Man labai svarbu – ir labai įdomu – pakalbėti su žmonėmis, pasistengti išsiaiškinti, kokia yra naujoji jų vizija ir kaip galėtume jiems padėti pereiti prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų.

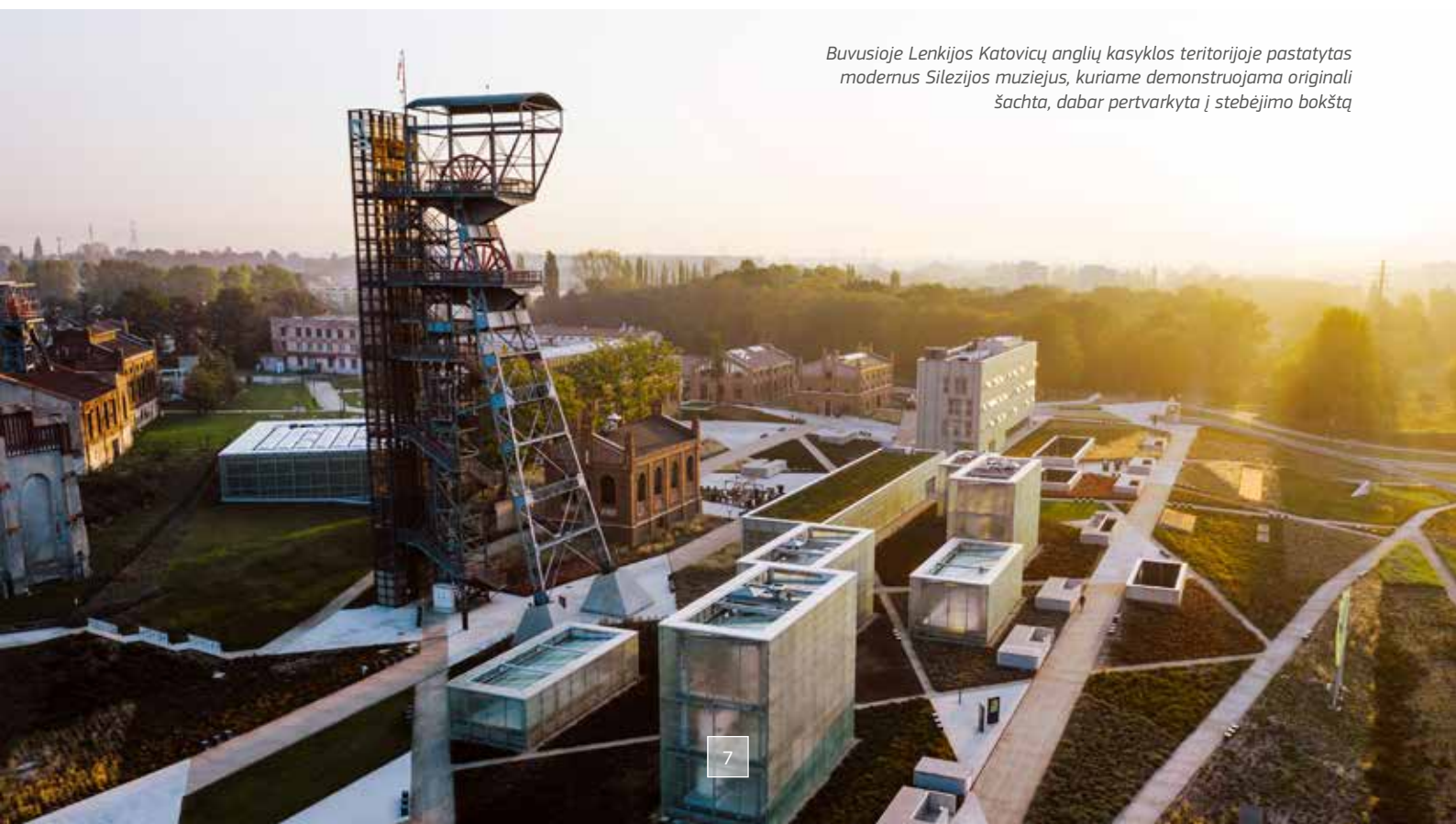
Žinoma, kartu teikiama finansinė parama. Susiderėjome – ir tai Komisijos pasiūlymas –, kad šiems persitvarkymo

veiksmams būtų papildomai skiriama 7,5 mlrd. EUR. Šios lėšos bus derinamos su kitomis priemonėmis ir gali tapti 100 mlrd. EUR vertės investiciniu paketu, kurį valstybės narės prireikus galėtų paskirstyti atsižvelgdamos į savo regionų poreikius, susijusius su darbo vietomis ir ekonomine priklausomybe.

Jau atrinkome regionus, kuriems, kaip manome, turėtų būti taikomos šios intervencinės priemonės. Žinoma, tai deriname ir tiksliname su valstybėmis narėmis, bet tai tikrai konkrečiai ir tiesiogiai siejasi su Žaliojo kursu.

Tikiuosi, kad iki kadencijos pabaigos būsiu aplankiusi pakankamai įvairių atvejų. Problemų kyla miestuose, atokiausiuose ir periferiniuose regionuose, kalnuotose ir kaimo vietovėse, senėjančiose bendruomenėse... – mūsų pareiga užtikrinti, kad niekas neliktų užnugaryje.

Tai didelis uždavinys, bet turime nuostabią labai patyrusių žmonių grupę, kuri mane be galo maloniai priėmė, ir man trūksta žodžių jiems atsidėkoti. Jie supranta, kad man svarbiausia yra pasiekti rezultatų, o ne sukurti daug naujų mechanizmų, dėl kurių vietos gyventojai nebegalėtų atpažinti, kaip Europa gerina jų ir jų vaikų gyvenimą. Tai yra mūsų darbo tikslas. ■

Buvusioje Lenkijos Katovicų anglių kasyklos teritorijoje pastatytas modernus Silezijos muziejus, kuriame demonstruojama originali šachta, dabar pertvarkyta į stebėjimo bokštą

Teminis parkas Sankt Margaretene (Austrija)

„Cité de la Mer“ Šerbūre (Prancūzija)

Istorinis Janinos centras Graikijoje

KOMUNIKACIJA ES poveikis vietoje

Igyvendinant komunikacijos kampaniją ES rezultatai regionuose (angl. *EU delivers in the regions*) 2018 m. lapkričio mėn. – 2019 m. gruodžio mėn. penkiose valstybėse narėse (Austrijoje, Prancūzijoje, Graikijoje, Italijoje ir Švedijoje) vykdytomis 34 regioninėmis kampanijomis atkreiptas dėmesys į ES bendrai finansuojamas 34 vietos iniciatyvas.

Ši kampanija daug dėmesio skyrė žinomoms, populiarioms, piliečių gyvenimui svarbioms vietoms, kurios tobulintos ir (arba) modernizuotos naudojantis ES regioninių lėšų parama.

Kiekviename regione kampanija vykdyta po mėnesį, siekiant parodyti ES poveikį vietoje. Iš daugybės iniciatyvų paminėtina mokykla Gvadelupoje (FR), teatras Peloponese (EL), slidinėjimo stotis Vidurio Norlande (SE), gyvūnų ir biologinės apsaugos projektas Evre Nordlande (SE) ir Abrucuose (IT), tvirtovė Tirolyje (AT), geležinkelio linija Sicilijoje (IT), muziejus Normandijoje (FR), pramogų parkas Burgenlande (AT) ir pėsčiųjų zonos Epyre (EL).

Kiekvienai regioninei kampanijai taikytas komunikacijos priemonių derinys:

- reklama miestų vitrinose, skaitmeniniai skelbimai vietos svetainėse ir socialiniuose tinkluose; pavyzdžiui, pagrindinėje Florencijos (IT) geležinkelio stotyje buvo pakabintas plakatas;

- įrengtos sąveikiosios fotobūdelės, kuriose vietos gyventojai galėjo nusifotografuoti; pavyzdžiui, viena iš tokių fotobūdelių buvo įrengta Burgenlande;
- sudarytos partnerystės su vietos žiniasklaidos atstovais ir (arba) vietos nuomonės formuotojais: palaikydami partnerystę su vietos nuomonės formuotojais Grand Este (FR), sukūrėme vaizdo įrašą apie vietoje vykdomą projektą, tinklaraščio įrašą ir socialinių tinklų įrašus;
- parengta socialiniams tinklams skirta vaizdinė medžiaga (sukurtas komunikacijos priemonių rinkinys);
- organizuoti vietos renginiai su regionų atstovais, Europos Komisija ir projektų savininkais.

Geros naujienos!

2020 m. ši kampanija bus įgyvendinama 16 naujų regionų penkiose valstybėse narėse (Prancūzijoje, Graikijoje, Italijoje, Airijoje ir Nyderlanduose).

Šio etapo projektai daugiausia bus skirti žaliesiems klausimams. Kai kurios regioninės kampanijos atkreips dėmesį į gamtos draustinius, svarbius gyvūnų ir biologinės įvairovės apsaugai, pakrančių zonų atkūrimą, žaliuosius universitetų miestelius ir tausojamojo judumo skatinimą rekonstruojant dviračių takus, ekologiškus autobusus bei pėsčiųjų zonas. Kitos 2020 m. temos bus, pavyzdžiui, kultūros paveldas, kultūra ir transportas.

PAGRINDINIAI KAMPANIJOS SKAIČIAI

475 000
apsilankymų

REGIO SVETAINĖJE

23 000
nuotraukų

SĄVEIKIOJOJE
FOTOBŪDELĖJE

17
partnerysčių

su VIETOS
ŽINIASKLAIDA

26
partnerystės

su VIETOS
NUOMONĖS
FORMUOTOJAI

Kampanijos ES rezultatai regionuose, kuri taip pat siejasi su Komisijos pasiūlymais dėl Europos žaliojo kurso, tikslas išlieka tas pats: didinti informuotumą apie ES veiksmus ir rezultatus regionų lygmeniu.

Poveikis piliečių aktyvumui

Prieš kampanijas ir po jų šalyse atlikti tyrimai parodė, kad:

- ▶ pritaikant kampanijas konkrečiai vietai, sukuriamas emocinis ryšys: naudojantis kampanija informuoti apie vietoje ir regionuose esančias vietas buvo labai svarbu bendraujant su auditorijomis, pavyzdžiui, Švedijoje taip manė iki 71 %, o Italijoje – 93 % apklaustųjų;

- ▶ kalbėdama vietos lygmeniu, ES gali perduoti pranešimus visais lygmenimis: vietos sąsajos ir strategijos paskatina beveik vienodą tiek Europos šalininkų, tiek euroskeptikų aktyvumą. Pavyzdžiui, viename Prancūzijos regione 65 % euroskeptikų teigiamai įvertino kampanijos gebėjimą informuoti apie ES dalyvavimą;
- ▶ be to, nustatyta, kad piliečiai labiau domisi informacija apie šiuo metu jų regione ES lėšomis finansuojamus projektus ir vietas. Vidutiniškai 75 % apklaustų regionų gyventojų pritartų būsimai kampanijai, kuria būtų pristatomi naujausi traukos objektai ir vietos jų regione.

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://europa.eu/!Qt64gt>
#EUinmyRegion!

Estešundo slidinėjimo stadionas Švedijoje

Tore del Serano jūros teritorija Italijoje

Valstybėse narėse vertinama sanglaudos politika

Vertinimas yra svarbus sanglaudos politikos formavimo aspektas, nes iš jo galima gauti patikimus intervencinių veiksmų rezultatų ir poveikio įrodymus, kuriais remiantis lengviau rengti ir įgyvendinti politiką.

Sanglaudos politikos planavimo ir įgyvendinimo taisyklėse vis daugiau dėmesio skiriama sanglaudos politikos poveikio vertinimui. 2014–2020 m. laikotarpiu valstybės narės (pirmą kartą) įpareigos atlikti vertinimus, siekiant nustatyti kiekvienos programos tikslų veiksmingumą, efektyvumą ir poveikį. Sanglaudos politikos taisyklės taikomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui ir Sanglaudos fondui.

Toliau pateikiame įžvalgas apie susijusių nacionalinių vertinimų mastą, objektus ir pobūdį. Jos grindžiamos Sanglaudos politikos programų vertinimų (nuo 2015 m. iki dabar) atvirųjų duomenų rinkiniu ir yra reguliariai atnaujinamos.

Kas patenka po padidinauoju vertinimo stiklu?

Vertinant daugiausia nagrinėjami įgyvendinimo klausimai ir aiškinamasi, kaip sekasi siekti tikslų. Daug dėmesio skiriama projektų ir veiksmų suderinamumui su programų tikslais ir įgyvendinimo veiksmingumui bei efektyvumui. Taip pat aiškinamasi tikimybė panaudoti esamą finansavimą ir pasiekti nustatytus tikslus, ypač įtrauktuosius į veiklos peržiūros planą.

Poveikis taip pat vertinamas vėlesniame programavimo ciklo etape, kai dauguma veiksmų yra ne tik įgyvendinti, bet ir paaiškėja jų rezultatai.

Daug įrodymų, įvairūs metodai

Nuo 2015 m. valstybės narės atliko daugiau kaip 1 000 vertinimų, išnagrinėdamos įvairius fondus, temas, regionus ir stebėdamos intervencinių veiksmų įgyvendinimo pažangą ir

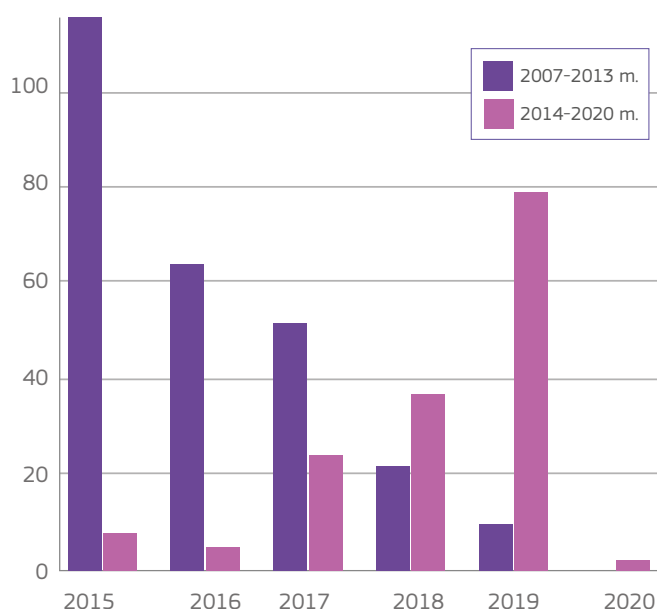
(arba) poveikį. Šie vertinimai susiję su 2007–2013 m. ir 2014–2020 m. programavimo laikotarpiais.

Valstybių narių atliktų vertinimų skaičius labai skiriasi. Tai susiję su tuo, kad labai skiriasi investicijų finansavimo mastas ir apimtis, kiekvienoje valstybėje įgyvendinamų programų skaičius ir vertinimo planuose pasiūlyti metodai. Be to, kai kurios šalys labiau linkusios atlikti daugiau smulkesnių vertinimų, o kitos – labiau apibendrinti.

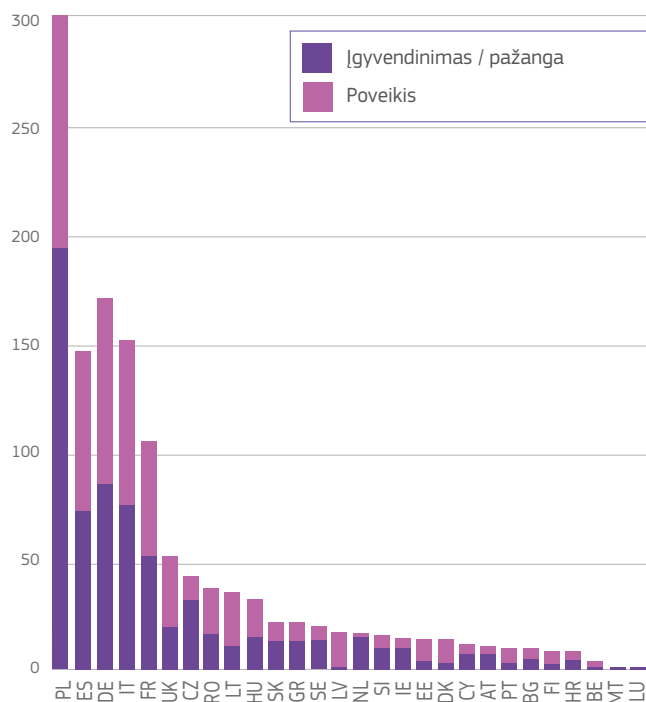
Kurios temos 2014–2020 m. buvo populiariausios?

Įpusėjus programavimo laikotarpiui, daugumoje vertinimų pirmiausia aptariami socialiniai klausimai, iš dalies todėl, kad valstybės narės iki 2015 m. ir 2018 m. pabaigos turėjo atlikti Jaunimo užimtumo iniciatyvos poveikio vertinimus.

POVEIKIO VERTINIMŲ SKAIČIUS PAGAL METUS IR PROGRAMAVIMO LAIKOTARPIUS

VERTINIMŲ SKAIČIUS PAGAL ŠALIS IR RŪŠIS (NUO 2015 M.)

Užbaigtuose vertinimuose daugiausia dėmesio skiriama greičiau įgyvendinamoms priemonėms, pavyzdžiui, tvaraus ir kokybiško užimtumo skatinimui, kuris teikia tiesioginės naudos ES žmonėms.

Teminių tikslų vertinimų pasiskirstymą galima peržiūrėti pagal šalis ir fondus (kai kurie vertinimai gali apimti kelis fondus).

Daug dėmesio moksliniams tyrimams ir inovacijoms

Laikantis paramos telkimo pagal temas reikalavimų, daug ERPF investavimo išteklių skiriama moksliniams tyrimams, plėtrai ir inovacijoms stiprinti. Didžiausios sumos, kuriomis ketinama tobulinti mokslinių tyrimų ir inovacijų (MTI) infrastruktūrą, skatinti verslo investicijas į MTI ir užmegzti įmonių, mokslinių tyrimų, plėtros centrų ir aukštojo mokslo sektoriaus ryšius bei sąsajas, skirtos Lenkijoje, Ispanijoje ir Vokietijoje. Lenkija taip pat yra atlikusi daugiausia vertinimų, nors juose kol kas daugiausia dėmesio skiriama pažangai ir stebėsenai.

Kokie yra naujais dar neužbaigti vertinimai?

Su galutinėmis vertinimo ataskaitomis galima susipažinti vertinimo bibliotekoje. Joje galima pasirinkti valstybių narių užbaigtus vertinimus ir jų ieškoti. Dauguma ataskaitų parengtos nacionalinėmis kalbomis, bet prie jų pridėta santrauka anglų kalba.

DAUGIAU INFORMACIJOS

Su sanglaudos politikos vertinimu susijusi Komisijos veikla:

<https://europa.eu/!XG63nD>

Metiniai vertinimų apibendrinimai ir metinės lėšų panaudojimo ataskaitos:

<https://europa.eu/!MB77Fq>

El. paštas išsamesnei informacijai:

REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Gal turite klausimą, kurį norėtumėte aptarti būsimuose *Panoramos* DUOMENŲ CENTRO straipsniuose?

Gal turite duomenų rinkinį, kurį norėtumėte pasiūlyti įkelti į ESI fondų atvirųjų duomenų platformą?

Jei taip, rašykite e. pašto adresu REGIO-EVAL@ec.europa.eu

Sekite diskusijas tinkle TWITTER pagal saitažodį „#ESIFopendata“

arba užsisakykite mūsų naujienlaiškį adresu http://ec.europa.eu/newsroom/index.cfm?service_id=788.

Dalijimasis ir rūpinimasis peržengiant sienas

Interreg

30 years together

ES pavyzdinė tarpvalstybinio bendradarbiavimo nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis programa INTERREG švenčia savo veiklos rezultatų trisdešimtmetį ir ateityje ketina kartu nuveikti dar daugiau. 2020 m. daugiausia dėmesio skirsime trims pagrindinėms temoms, pabrėždami, kaip INTERREG atsižvelgia į svarbiausius piliečiams rūpimus klausimus.

Nuo 1990 m. INTERREG finansavimu remiamos regionų, vietos institucijų ir piliečių tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos. Finansuoti tūkstančiai projektų ir iniciatyvų, padėjusių sumažinti kliūtis ir labiau suburti žmones. INTERREG arba kitaip – Europos teritorinis bendradarbiavimas – yra pati Europos idealo esmė, nes skatina regionus ir šalis spręsti sunkumus, kuriuos galima įveikti tik bendradarbiaujant.

2020 m. šventiniai renginiai suteiks galimybę pademonstruoti daugybę INTERREG laimėjimų. Daug dėmesio taip pat bus skiriama ateičiai, pradedant diskusijas dėl bendradarbiavimo politikos po 2020 m. INTERREG apima tarpvalstybinį, tarptautinį ir tarpregioninį bendradarbiavimą, taip pat įtvirtina bendradarbiavimą tvaresnėje politikos aplinkoje, pavyzdžiui, įgyvendinant makroregionines strategijas ir Pasienio ryšių punktą.

INTERREG įkūnija vieną iš pagrindinių ES vertybių: šalia mūsų esančių žmonių, regionų ir šalių bendradarbiavimą. Kai kuriems piliečiams vis labiau rūpinantis savimi, o per politinį dialogą linkstant nepastebėti Europos laimėjimų, INTERREG ėmėsi veiksmų įveikti šias kliūtis ir taip padėti sukurti stipresnę bei darnesnę bendradarbiavimu grindžiamą Europą.

INTERREG jau dabar kovoja su klimato kaita ir padeda kurti žalesnę Europą. Ji skatina jaunimą dirbti arba studijuoti užsienyje ir remia iniciatyvas mokytis kaimynų kalbos arba

savoniauti vykdant projektus. Ji visiems mums padeda važinėti iš vienos šalies į kitą, rasti darbą Europos pasienio regionuose ar Europos Sąjungai nepriklausančiose šalyse arba pasinaudoti arčiausiai mūsų namų teikiamomis viešosiomis paslaugomis.

Visiems mums reikia kaimynų

Mes visi jų turime – ir jie mums rūpi! Mes bendradarbiaujame, kartu dirbame, kartu sprendžiame ir kartu kuriame naujas galimybes geresnei ateičiai bendroje mūsų Europos erdvėje. Bendradarbiavimas dar niekad nebuvo toks svarbus, nes iššūkiai dar niekad nebuvo tokie globalūs. Miškų gaisrai nepažįsta sienų – sklisdami nuo šlaitų į slėnius, jie niekada neprašo leidimo kirsti sieną. Jo neprašo ir ligos, tarša arba socialiniai neramumai. Nukentėjus vienai sienos pusei, nukentės ir kita.

Tačiau žinome, kad turint bendrą sieną ne tik reikia ieškoti bendrų problemų sprendimų, bet ir galima pasinaudoti pranašumais, kuriuos teikia bendros galimybės, bendri interesai, bendras gyvenimo būdas ir kultūros veikla. Kartu mes sukuriame stiprias bendruomenes ir nutiesiame tiltus tarp skirtingose sienos pusėse gyvenančių žmonių. Kartu mes užtikriname geresnes piliečių galimybes mokytis, naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis arba dirbti. Kartu mes geriname sujungiamumą ir prieinamumą per sienas, išlaikydami savo saugumą ir apsaugodami paveldą bei gamtą.

Su kaimynais mums bendra daug daugiau, nei manome. Europa mus susieja. Trisdešimt metų pagal INTERREG įgyvendinamos ES bendradarbiavimo programos padėjo kaimynams kartu dirbant sukurti stiprias bendruomenes prie vidaus ir išorės sienų. Tūkstančiai iš ES lėšų finansuojamų projektų atnešė konkrečios naudos ES pasienio regionams ir už jų ribų, didindami pasitikėjimą ir pagarbą tarp tų, kas dalijasi bendra erdve.

TREJOPAS POŽIŪRIS

INTERREG yra vienas iš 2014–2020 m. laikotarpio sanglaudos politikos tikslų, kuriam iš Europos regioninės plėtros fondo skirtas 10,1 mlrd. EUR biudžetas; jis jau investuotas į kelias bendradarbiavimo programas, kuriomis valdomas projektų finansavimas.

Įgyvendinama 60 tarpvalstybinio bendradarbiavimo programų, 15 tarptautinių bendradarbiavimo programų ir 4 tarpregioninės programos:

- tarpvalstybinis bendradarbiavimas remia bendradarbiavimą tarp NUTS III regionų bent iš dviejų skirtingų valstybių narių, kurie yra prie pat sienų arba greta jų;
- tarptautinis bendradarbiavimas vyksta tarp kelių didesnes teritorijas sudarančių ES šalių regionų, siekiant skatinti geresnį bendradarbiavimą ir regioninę plėtrą Europos Sąjungoje, kartu sprendžiant bendras problemas;
- tarpregioninis bendradarbiavimas geografiniu požiūriu apima visą Europą ir vyksta didesnėse teritorijose.

Parama dabartiniam jaunimui

15–29 metų amžiaus jaunimas sudaro 17% ES gyventojų. Visi jaunuoliai susiduria su tais pačiais sunkumais, pavyzdžiui, dėl silpnų darbo rinkų ir nepakankamų švietimo bei mokymo galimybių. Jaunimas nėra atsparus tokioms krizėms kaip visuotinis atšilimas, nesaugumas ir plačiai paplitęs nepasitikėjimas viešosiomis institucijomis, tačiau jį sieja geresnės ateities troškimas. ES teikia daugybę galimybių, įskaitant didesnį judumą, kuris jai yra labai svarbus stiprinant savo, kaip žiniomis grindžiamos ekonomikos, padėtį. ➤

NAUJI GEBĖJIMAI JAUNAJAI KARTAI

Dunojaus regione vykdamas projektą *NewGenerationSkills* nuspręsta išnaudoti su verslu ir socialinėmis inovacijomis susijusias jaunų žmonių galimybes, ugdant tokius jų gebėjimus, kurie padėtų imtis pokyčių savo vietos bendruomenėse.

Pradedant vietos lygmeniu, šiuo projektu siekta sukurti palankią aplinką, kurioje jaunimas iš novatoriškų savo idėjų galėtų išauginti didelės socialinės pridėtinės vertės įmones. Atnaujinus bendradarbiavimo mechanizmus, buvo sukurtos novatoriškos vietos paramos sistemos, veikiančios kaip tarptautiniame tinkle sujungtos inovacijų laboratorijos. Derinant inovacijas ir jaunesiems verslininkams teikiamą paramą, bus lengviau įveikti atotrūkį tarp švietimo ir naujosios kartos gebėjimų, kurių reikia norint susiorientuoti kintančiame darbo pasaulyje.

Tikimasi, kad taip remiant į jaunimą nukreiptas inovacijas, galiausiai bus galima pasiekti geresnių ekonominių rezultatų, sumažinti protų nutekėjimą ir pagerinti vietos darbo bei gyvenimo aplinkos kokybę.

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/newgenerationskills>

Tris dešimtmečius INTERREG ir bendradarbiavimo politika ieškojo jaunimui tinkamų sprendimų. Dirbant kartu, užmezgant partnerystes ir dalijantis žiniomis pagal INTERREG buvo gerinamas išsilavinimo lygis bei gebėjimai ir taip pagerintos jaunimo darbo galimybės, nes, sudarant sąlygas tarpvalstybinei praktikai ir švietimo įstaigų bendradarbiavimui, palengvintas jaunimo judumas.

Vienas konkretus šios veiklos pavyzdys yra Vokietijos ir Danijos pasienio projektas BELT, kuris pagerino jaunimo galimybes dirbti bei mokytis abiejose sienos pusėse ir taip padidino jo įsidarbinimo galimybes. Kitame projekte *euregio-Xperience* dalyvavę daugiau kaip 1 000 praktikantų galėjo išsiaiškinti būsimas savo darbo galimybes Vokietijos ir Danijos pasienio regiono darbo rinkoje.

INTERREG skatina tarpvalstybinius tinklus ir taip padeda jauniesiems verslininkams gerinti savo įgūdžius. Dunojaus regione vykdant projektą *NewGenerationSkills* daug dėmesio skirta siekiant atskleisti nepanaudotą jaunų žmonių potencialą, ugdant jų gebėjimus ir sukuriant palankią aplinką, kurioje jų idėjos galėtų virsti tikrove (žr. interpa). INTERREG taip pat šviečia jaunimą, kad jis būtų geriau informuotas apie visuotinį atšilimą.

Vengrijos ir Serbijos projektas *Youth-together* padėjo jaunimui pasirinkti tvaresnį gyvenimo būdą. INTERREG didina tarpvalstybinį pasitikėjimą, kurdama jaunimui lengvai prieinamas bendras viešąsias paslaugas. Pavyzdžiui, Prancūzijoje ir Ispanijoje jaunimas gali naudotis tomis pačiomis medicininės priežiūros paslaugomis Serdanjos ligoninėje – pirmojoje tarpvalstybinėje Europos sveikatos įstaigoje (žr. interpa).

GERESNĖ JAUNŪJŲ PACIENTŲ PRIEŽIŪRA PIRĖNUOSE

Iš ES lėšų finansuojamas projektas pagerino rytų Pirėnuose gyvenančių vaikų galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis ir padėjo užtikrinti kuo geresnį jauniausių pacientų gydymą šiame daugiausia kalnuotame atokiame ir kaimiškame tarpvalstybiniame Prancūzijos ir Ispanijos regione.

Pagal projektą *Pediatric pole of Cerdanya* specialistų grupei buvo pavesta parengti strategijas, kuriomis vadovaujantis būtų galima teikti optimalią stacionarinę bei ambulatorinę priežiūrą ir sumažinti sąnaudas sujungiant išteklius bei patirtį ir užmezgant partnerystes.

Sukurtos įstaigos veikia kaip ne pelno skyriai, kuriuose priimami 0–17 metų amžiaus vaikai ir paaugliai. Juose rengiami individualūs gydymo planai ir teikiama medicininė priežiūra visą parą, o specialistų – gydytojų, dietologų ir terapeutų – komanda padeda pacientams ir jų tėvams išmokti prisitaikyti prie diagnozės ir su ja gyventi.

<http://pediatrie-occitanie.alefpa.asso.fr/>

Bendruomeniškumo jausmas ima formuotis jauname amžiuje. Pagal 2017 m. pradėtą iniciatyvą *INTERREG savanoriškas jaunimas* (IVY) bendradarbiavimo programose ir projektuose dalyvavo apie keturis šimtus 18–30 m. metų amžiaus savanorių. IVY taip pat yra įtraukta į Europos solidarumo korpuso programą, pagal kurią suteikiamos galimybės užsiimti savanoriška veikla, atlikti praktiką ir dirbti savo šalyje arba užsienyje. ➤

PIETŲ BALTIJOS JAUNIMO PAGRINDINIŲ GRUPIŲ TINKLAS

Jaunimo dalyvavimo demokratinuose procesuose svarba pripažįstama ir vietos bendruomenėse, ir tarptautiniu lygmeniu. Tačiau užtikrinti šį dalyvavimą praktiškai sekasi lėtai. Jaunimas vis dar tebėra daugumos demokratinų procesų nuošalyje. INTERREG projektas SB YCGN gerina tarpvalstybiniu lygmeniu veikiančių vietos dalyvių gebėjimus įtraukti jaunus piliečius į sprendimų priėmimo procesą ir taip stiprina dalyvaujamąją demokratiją. Jaunimo įtraukimas į politinius procesus yra tarpvalstybinė problema, todėl vykdamas projektą siekiama didinti tarpvalstybinę susijusių subjektų kompetenciją didinti Europos integraciją, įtraukiant į veiklą šalių partnerių piliečius, valdžios institucijas ir politines bei socialines grupes. INTERREG padeda jauniems piliečiams ne tik patirti dalyvaujamąją demokratiją namie, bet ir mokytis, siekiant geriau suprasti savo kaimynines šalis.

<https://southbaltic.eu/-/sb-ycgn>

Žalia neutralaus poveikio klimatui Europa

Kuriant priklausomumo ir bendros tapatybės jausmą atsirado sienos, tačiau jos netrukdo keliauti augalams ir gyvūnams. Oro, vandens, sausumos tarša ir bendrų išteklių poreikiojimas nepažįsta nacionalinių sienų. Kad išsaugotų mūsų ekosistemas ateinančioms kartoms, INTERREG jau daugiau kaip trisdešimtmetį stiprina bendradarbiavimą aplinkos klausimais.

Pagal projektą LOS_DAMA! siekiant išsaugoti žaliąsias atviras erdves buvo sukurtas Austrija, Prancūzija, Vokietija, Italija ir Slovėnija apimantis ES Alpių regiono miestų tinklas. Šiomis naujojo Alpių miestų tinklo pastangomis bus atgaivintos svarbios žaliosios erdvės. Neseniai Europos Komisija pristatė Žaliajį kursą kaip naująją Europos augimo strategiją, kuria

siekama iki 2050 m. sukurti anglies dioksido atžvilgiu neutralią Europą. Visiškai aišku viena: žalią ir neutralaus poveikio klimatui Europą galime užtikrinti tik dirbdami kartu. To per pastaruosius 30 metų siekė ir tebesiekia INTERREG. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/factsheet/interreg30_en.pdf
<https://interreg.eu/about-interreg/>

SAUGO ERDVES, VIENIJA ŽMONES

Alpių miestų regionai bendromis pastangomis siekia kovoti su urbanizacija ir pavojais, kuriuos žaliosioms erdvėms bei kraštovaizdžiams miestuose ir aplink juos kelia beprecedentis miestų augimas. Nyksta poilsio arba žemės ūkio teritorijos, suardomos svarbios gyvūnų buveinės ir gali išdžiūti pelkės, o visa tai skatina klimato kaitą.

Pagal ES lėšomis finansuojamą projektą LOS_DAMA! suburiami miestų ir regionų suinteresuotieji subjektai, siekiant apsaugoti tinkamas gyventi atviras erdves ir susieti žmones bei žaliąsias erdves visame regione. Projekto tikslas yra didinti piliečių informuotumą apie tai, kad svarbu apsaugoti ir tvarkyti miestų pakraščius, dažnai – žemės ūkio kraštovaizdį didžiosiose Alpių metropolinėse teritorijose ir aplink jas.

Projekto vykdytojai rengia metodinių priemonių rinkinį, kuriuo naudojantis turėtų būti lengviau bendromis pastangomis įgyvendinti tvarios miestų pakraščių kraštovaizdžių apsaugos bei tvarkymo planus, ir kelis visa apimančius kraštovaizdžiams skirtus metodus.

Jie taip pat įsteigė Metropolinį Alpių miestų tinklą – koaliciją, į kurią susibūrę miestai ir metropolinės valdžios institucijos įsipareigojo kartu su suinteresuotaisiais subjektais gerinti savo žaliąsias erdves ir plėtoti žaliają infrastruktūrą.

https://www.alpine-space.eu/projects/los_dama/en/home

KURIAMI SVEIKESNI, PĖSTIESIEMS TINKAMESNI MIESTAI

Projektas *CityWalk* padeda dešimčiai Dunojaus regiono miestų gerinti sąlygas pėstiesiems bei skatinti aplinkai palankų judumą ir taip sumažinti taršą, triukšmą bei spūstis.

Imdamiesi nedidelio masto bandomųjų veiksmų, miestai partneriai stengiasi gerinti vaikščiojimo pėsčiomis sąlygas ir rengia politikos pasiūlymus. Nors daugiausia dėmesio skiriama vaikščiojimui, projektas grindžiamas holistiniu požiūriu į judumo mieste gerinimą, siekiant veiksmingai derinti viešąjį ir privatųjį transportą.

Įgyvendinant vaikščiojimą skatinančius pokyčius, būtų galima, pavyzdžiui, perprojektuoti gatves taip, kad jose pirmenybė būtų teikiama ne automobiliams, bet pėstiesiems. Apsvarstytos ir švelniosios intervencinės priemonės, skatinančios palikti automobilius namie, pavyzdžiui, informuotumo didinimo programos, kuriomis propaguojamas vaikščiojimas ir jo nauda sveikatai.

<http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/citywalk>

INTERREG TRISDEŠIMTMEČIO PROGA – NAUJA TINKLALAIDE *THIS IS EUROPE*

Naujojoje INTERREG tinklalaidėje *This is Europe* jums pristatomos asmeninės paprastų europiečių istorijos apie tai, kaip jų gyvenimą pakeitė tarpvalstybinis bendradarbiavimas.

Šioje laidų serijoje žurnalistė Shahidha Bari pasiima jus į kelionę po Europą nuo Baltijos jūros iki Balearų salų ir dar toliau.

Pirmojoje laidoje galite išgirsti, kaip INTERREG bendruomenė kuria žalesnę Europą. Shahidha Bari šoka ant dviračio, kad galėtų pasivažinėti po gimtąjį Steffen Nozon miestą Rostoką, esantį šiaurės Vokietijoje. Aistringas dviratininkas Steffen yra judumo koordinatorius, kuriantis savo vietovėje žaliąsias „gyvasias gatves“ be automobilių.

Pirmąją laidą galite rasti visose platformose:
žr. <https://this-is-europe.simplecast.com/>.

INTERREG projektus tobulina Europos įmonių tinklo priemonės ir paslaugos

Europos įmonių tinklas (EIT) – tai didžiausias pasaulyje mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) rėmimo tinklas. Jį sudaro daugiau kaip 600 narių, pripažintų savo regioninėse ir

(arba) nacionalinėse verslo ir inovacijų ekosistemose, pavyzdžiui, regioninės plėtros agentūros, prekybos ir pramonės rūmai, mokslinių tyrimų organizacijos, universitetai, prekybos organizacijos ir skatinamojo finansavimo bei investicijų bankai. Daugiau kaip šešiasdešimtyje šalių aktyviai veikiantis EIT siūlo regionams įdomią paslaugą, padedančią jiems tarptautinti savo MVĮ.

Visas mažosioms ir vidutinėms įmonėms nemokamai teikiamas EIT paslaugas galima suskirstyti į tris kategorijas: verslo konsultavimo paslaugas, įskaitant konsultacijas apie galimybes gauti finansavimą, tarptautinimo / partnerystės paslaugas ir inovacijų paslaugas. Dauguma iš jų bendrai finansuojamos pagal programą COSME, kuri nuo 2021 m. pagal naująją daugiametę finansinę programą bus įtraukta į Bendrosios rinkos programą.

Novatoriškos paslaugos, pavyzdžiui, MVĮ priemonės / Europos inovacijų tarybos (angl. EIC) bandomiesiems paramos gavėjams skirtos inovacijų valdymo gebėjimų stiprinimo ir pagrindinės sąskaitų tvarkymo paslaugos, taip pat bendrai finansuojamos pagal iniciatyvą „Horizontas 2020“.

Darbo priemonės

EIT priemonės ir paslaugos teikia daug sinergijos galimybių, nes lengvina tarptautinį S3 verslumo atskleidimo procesą ir įtraukia į INTERREG projektus poreikių derinimo priemones bei konsultacines paslaugas, taip pagerindamos sėkmingą jų įgyvendinimą. Toliau pateikiami pavyzdžiai rodo jų pasiekimus vykdamas naujausius projektus.

Pagal INTERREG Alpių erdvės projektą *S3-4AlpClusters*¹ Alpių regione buvo įdiegtas tarptautinis verslumo atskleidimo procesas. Vykdamas šį projektą, buvo pasinaudota Europos įmonių tinkle užmegztais agentūrų *Veneto Innovazione* ir *Business Upper Austria* verslo ryšiais ir surengti tarpregioniniai praktiniai veiksnių plėtojimo seminarai, siekiant nustatyti galimybes toliau plėtoti veiklą, kuri galėtų atneštų pokyčių „pažangiosiose maisto ekosistemose“.

Pagal INTERREG Prancūzijos ir Šveicarijos projektą *Innovarc*² buvo suvienyta 250 įmonių ir mokslinių tyrimų organizacijų Prancūzijos ir Šveicarijos Juros kalnuose, siekiant sustiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą vykdamas novatoriškus projektus. Projekto grupė teikė įvairias konsultacines paslaugas finansavimo, inovacijų valdymo ir tarptautinimo klausimais.

1) <https://www.alpine-space.eu/projects/s3-4alpclusters/en/home>

2) <http://www.innovarc.eu/innovarc/presentation-du-projet>

Vengrijos Dėro-Mošono-Šoprano apskrities Prekybos ir pramonės rūmai yra pagrindinis partneris vykdamas INTERREG Austrijos ir Vengrijos projektą *Smart-up*³, kuriuo siekiama sustiprinti tarpvalstybinį pradedančiųjų pasienio regiono įmonių bendradarbiavimą verslo ir inovacijų srityse.

Projektai *AmiCE*⁴ ir *KETGATE*⁵ yra bendrai finansuojami pagal INTERREG programos *Vidurio Europa* inovacijų ir žinių plėtros prioritetą. *AmiCE* padeda mažosioms ir vidutinėms įmonėms įsisavinti pažangias gamybos, ypač trimačio spausdinimo technologijas. *KETGATE* sujungia verslo rėmimo organizacijas su mokslinių tyrimų ir technologijų organizacijomis, veikiančiomis aštuoniose Vidurio Europos šalyse, iš kurių penkiose dirba EJT grupės. Taip siekiama pagerinti tarpvalstybines MVĮ galimybes

naudotis pažangiųjų technologijų infrastruktūra, kurią galima taikyti pažangiosioms medžiagoms, fotonikai ir mikro- bei makroekonomikai transporto, sveikatos ir maisto sektoriuose.

Pagal INTERREG Šiaurės Vakarų Europos projektą *Boost4Health*⁶ sukurtos finansinės ir nefinansinės paramos paslaugos, kuriomis naudojantis galima tarptautinti gyvybės mokslų ir medicinos technikos srityse veikiančias MVĮ.

Veneto Innovazione dalyvauja Italijos EJT konsorciame *Friend Europe*, apimančiame Veneto, Friulio-Venecijos Džulijos ir Trentino-Alto Adidžės regionus. EJT priemonėmis remiamas verslo perkėlimo projektas padėjo perkelti verslą ir suderinti galimų pardavėjų bei pirkėjų poreikius. ■

3) <https://www.interreg-athu.eu/en/smartup>

4) <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/AMiCE.html>

5) <https://www.interreg-central.eu/Content.Node/KETGATE.html>

6) <https://www.boost4health.eu>

Pradinis administracinių gebėjimų stiprinimas rengiantis laikotarpiui po 2020 m.

Graikijos vadovaujančiosios institucijos bandomųjų veiksmų Administracinių gebėjimų stiprinimas grupės vadovas Kostas Raftopoulos aiškina gero valdymo ir gebėjimų stiprinimo svarbą sanglaudos politikai.

Papasakokite, kodėl nusprendėte prisijungti prie 2021-2027 m. pradinio administracinių gebėjimų stiprinimo bandomųjų veiksmų?

Šiame projekte nusprendėme dalyvauti todėl, kad, 2015 m. susijungus trims vadovaujančiosioms institucijoms, kurios anksčiau vadovavo trims skirtingoms – greitkelių, geležinkelių ir aplinkos apsaugos – programoms, mūsų vadovaujančioji institucija patyrė didelį sukrėtimą. Nuo pat pradžių supratome, kad, norėdami suvienodinti savo darbą, neatidėliotinai turime imtis veiksmų, susijusių su mūsų sistemomis ir žmonėmis. Pradėjome nuo informacinių sistemų: atskiras siste-

mas pakeitėme viena nauja dokumentų tvarkymo sistema. Paskui ėmėme steigti daugiafunkces grupes, kurios galėtų nustatyti skirtumų priežastis ir skleisti gerą patirtį trijose ankstesnėse struktūrose.

Todėl sužinoję apie Komisijos iniciatyvą jau buvome įsitikinę patys ir įtikinę savo politinę vadovybę tuo, kad turime stiprinti savo administracinius gebėjimus, ypač rengiantis būsimam laikotarpiui. Manau, kad dalyvaudami šiuose bandomuosiuose veiksmuose paspartinome nuo 2015 m. įgyvendintus savo procesus. Be šio projekto pokyčiai būtų buvę daug lėtesni ir fragmentiškesni.

Kokie aspektai buvo naudingiausi ir novatoriškiausi?

Pirmiausia šis projektas suteikia puikią galimybę apsvarstyti, ką laikome savaime suprantamais dalykais. Spaudžiami kasdienių įsipareigojimų ir skubių terminų, administracinių gebėjimų stiprinimą atidedame rytojui. Tačiau pasaulis keičiasi, o mes turime jį taisyti. Kartais mūsų

sukurtos struktūros ir išugdyti gebėjimai, jei neinvestuosime į jų peržiūrą ir tobulinimą, gali pasirodyti esantys nebetinkami.

Antra, jau vien bendradarbiavimas su Regioninės ir miestų politikos generaliniu direktoratu ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO) buvo labai naudinga patirtis. Praktinių seminarų ir pokalbių, per kuriuos galima įsiklausyti į svarbiausių asmenų, paramos gavėjų ir kitų suinteresuotųjų subjektų pasiūlymus dėl ateities, organizavimas kai kurioms privačioms organizacijoms gali atrodyti visiškai įprastas dalykas, tačiau Graikijos viešojo administravimo institucijai (ir, manau, daugeliui viešojo administravimo institucijų) tai tikra naujovė.

Trečia, veiksmų planui įgyvendinti įsteigėme savanoriškas iš visų skyrių ir sektorių sudarytas įgyvendinimo grupes, kurioms vadovauja pagrindiniai kolegos, įrodę turintys atitinkamų gebėjimų, bet iki šiol neturėję galimybės jų pritaikyti. Mūsų bendradarbia-

vimas su EBPO komanda bus išplėstas ir apims specialių veiksmų įgyvendinimą. Todėl įgyvendinimo grupės galės dirbti tiesiogiai su EBPO ir Žmogiškųjų išteklių skyriumi – nuo mūsų vadovaujančiosios institucijos nepriklausoma agentūra – tarpinėmis institucijomis, paramos gavėjais, nacionaline koordinavimo institucija ir panašiais subjektais. Kitaip tariant, atsivers daug komunikacijos kanalų, kuriais bus galima dalytis geriausia patirtimi, praktinėmis žiniomis ir toliau stiprinti komandinio darbo kultūrą.

Kaip reagavo ir įsitraukė jūsų kolegos?

Mums rengiant pirmąjį Atėnuose vykusį praktinį seminarą, į kurį susirinko daugiau kaip 100 dalyvių, atstovaujančių maždaug keturioms dešimtims suinteresuotųjų subjektų, EBPO komanda manęs klausė: „Kodėl visi jie tokie entuziastingi?“ Jie turėjo galimybę išsakyti mintis, susitikti su kolegomis iš visos Graikijos ir pasidalyti patirtimi, pasiūlymais bei rūpesčiais. Mūsų entuziazmas neišblėso ir įgyvendinimo etape. Iš tikrųjų nuo 2020 m. gegužės mėn. su EBPO bendradarbiaujančios mūsų grupės taip nekantravo, kad medžiagą pradėjo rengti dar likus trims mėnesiams iki pirmosios suplanuotos EBPO misijos į Atėnus.

Ko tikėtės ateityje ir ar šis darbas padės geriau valdyti būsimas sanglaudos politikos investicijas?

Dabar, praėjus ketveriems metams nuo susijungimo ir 18 mėnesių nuo prisijungimo prie šio projekto, esame daug tikresni tuo, kad mūsų organizacija bus gerai pasirengusi ateinančiam programavimo laikotarpiui. Mūsų veiksmų planas apima 19 veiksmų, iš kurių vienuolika skirta personalo vidaus klausimams, šeši – mūsų santykiams su suinteresuotaisiais subjektais ir paramos gavėjais, o du – biurokratizmo mažinimui ir komunikacijos kanalo, kuriuo bus galima bendrauti su audito institucija, tvirtinančiąja institucija ir nacionaline koordinavimo institucija, kūrimui. Tikrai manau, kad skaitytojai (ypač dirbantys ES fondų valdymo sistemoje) puikiai supranta pirmiau išvardytų veiksmų svarbą stiprinant administracinius gebėjimus.

Ar kolegoms iš kitų vadovaujančiųjų institucijų patartumėte investuoti į administracinių gebėjimų stiprinimo veiksmų planų rengimą?

Turėjome daug galimybių diskutuoti su kolegomis iš Bulgarijos, Kroatijos, Lenkijos ir Ispanijos apie pagrindinius vadovaujančiųjų institucijų patiriamus sunkumus ir akivaizdu, kad beveik pusė

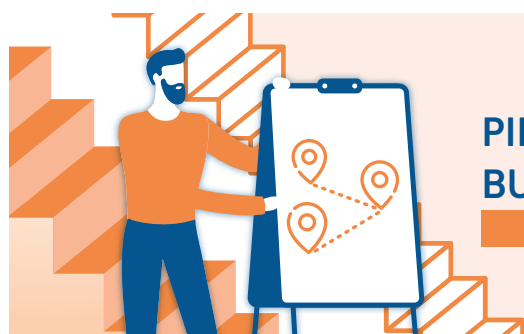
problemų yra bendros. Tačiau yra ir problemų, susijusių su kiekvienu individualiu atveju, kurį reikia nustatyti ir išnagrinėti. Mano nuomone, taikant tokį sisteminių požiūrį kaip EBPO metodika, užtikrinama, kad į kiekvieną veiksmų planą būtų įtraukiami tie veiksmai, kurių labiausiai reikia stiprinant administracinius gebėjimus kiekvienu konkrečiu atveju. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

Bendros bandomosios iniciatyvos I etapo apibendrinamoji ataskaita:
<https://europa.eu/!Gq44bp>

Geras valdymas ir administraciniai gebėjimai. Naujas duomenų straipsnis:
<https://europa.eu/!uM83XJ>

Praktinių priemonių rinkinys. Administracinių gebėjimų stiprinimo veiksmų planai:
<https://europa.eu/!dv43qF>

PILOT ON GOOD GOVERNANCE AND CAPACITY BUILDING FOR COHESION POLICY

- PILOT ACTION IN COOPERATION WITH THE OECD -

Pagal Besivejančių regionų iniciatyvą taikomas naujas požiūris į ES projektų įgyvendinimą

2017 m. Europos Komisijos ir Pasaulio banko bendrai paskelbtoje ataskaitoje *Ekonominiai atsiliekančių regionų sunkumai* (angl. *Economic Challenges of Lagging Regions*) išanalizuoti pagrindiniai šių regionų patiriami sunkumai ir pasiūlytos strategijos bei politika, pagal kurias būtų galima atgaivinti arba išlaikyti ilgalaikį jų augimą ir konkurencingumą. Remiantis šia ataskaita, buvo parengta Besivejančių regionų iniciatyva – praktiška techninės paramos programa, kuria siekiama nustatyti konkurencingumo kliūtis ir pagerinti sanglaudos politikos fondų įgyvendinimą tam tikruose mažas pajamas gaunančiuose ES regionuose.

Ataskaitoje taip pat daroma išvada, kad investicijų ir paramos šiems regionams reikia siekiant užtikrinti, kad nesustotų arba nepasikeistų dabartinės laipsniško gebėjimų gerėjimo, novatoriškos veiklos, akcinio kapitalo ir darbo našumo didėjimo tendencijos. Pirmosios Besivejančių regionų iniciatyvą (BRI) išbandžiusios šalys buvo Lenkija ir Rumunija, o jų pavyzdžiu pasekė Kroatija ir Slovakija.

Pagal susijusių nacionalinių ir regioninių valdžios institucijų, Komisijos ir Pasaulio banko kartu įgyvendinamą BRI teikiama praktinė patirtis keliems mažas pajamas gaunantiems regionams. Prie mažas pajamas gaunančių regionų priskiriami visi regionai, kurių BVP vienam gyventojui perkamosios galios standartais nesiekia 50% ES vidurkio. Įgyvendinant bandomąjį iniciatyvos etapą Rumunijoje, dalyvavo ES Jungtinis tyrimų centras.

Parama teikiama daugelyje įvairių politikos sektorių, pavyzdžiui, pažangiosios specializacijos strategijų, verslo rėmimo, erdvių planavimo, mokslinių tyrimų komercializacijos ir profesinio rengimo bei mokymo. Papildant esamas strategijas ir programas, pagalba pritaikoma prie konkrečių kiekvienos dalyvaujančiosios šalies arba regiono poreikių. Iniciatyva taip pat siekiama atsižvelgti į politikos rekomendacijas, analizuojant struktūrines problemas pagal Europos semestrą.

Praktinis požiūris

BRI tikslas yra ne tik pateikti rekomendacijų, bet ir pasiekti praktinių rezultatų, kurie tam tikrose politikos srityse galėtų paspartinti struktūrines reformas. Siekiant padėti regionams didinti savo našumą ir konkurencingumą, jie konsultuojami politikos, teisės ir administraciniais klausimais, stiprinami jų gebėjimai ir gerinamas projektų rengimas. Taip pat atveriamos naujos sanglaudos politikos, investavimo prioritetų ir administracinių procedūrų įgyvendinimo galimybės.

Pagal iniciatyvą sukurtas bendradarbiavimo modelis padeda greičiau šalinti trūkumus, kurie paprastai trukdo panaudoti ES lėšas. Esama įrodymų, kad BRI padeda sparčiau ir veiksmingiau panaudoti Europos struktūrinius ir investicijų fondus. Tai padėjo pagerinti projektų atrankos kriterijus ir valstybės pagalbos taisyklių įgyvendinimą, padidinti administracinius pajėgumus, pagerinti projektų rengimą bei vertinimą ir sustiprinti privačiojo bei viešojo sektorių bendradarbiavimą.

BRI taip pat derina įvairius novatoriškus metodus. Pavyzdžiui, siekiant išnagrinėti panašius kitose Europos šalyse vykdytus projektus ir daugiau apie juos sužinoti, atsižvelgta į TAIEX tarpusavio vertinimus.

Galiausiai kuriama išskirtinė bendradarbiavimui tinkanti darbo aplinka, kurioje vyriausybės agentūros, regioninės ir vietos valdžios institucijos, Komisija, tarptautinės finansų įstaigos ir kiti subjektai, nevaržomi organizacinių ir teritorinių apribojimų, gali dalytis strategine ir operatyvine praktine patirtimi. Palaikant šiuos tvirtus santykius tampa lengviau spręsti problemas, kurių kai kuriose ES fondus įgyvendinančiose teritorijose kyla dėl žinių fragmentiškumo bei sudėtingumo ir silpnų administracinių gebėjimų.

Pokyčius skatinantis veiksnys

Atsižvelgdamas į sėkmę užsienyje, prie BRI prisijungė Slovakijos Prešovo regionas, kad išspręstų kai kurias konkrečias savo problemas. Pirmiausia buvo imtasi tikslinių veiksmų skatinant ekonominę plėtrą atokiame Sninos rajone, įskaitant turizmo galimybių didinimą Poloninų nacionaliniame parke. Kitomis priemonėmis daug dėmesio skirta energijos vartojimo

efektyvumo didinimui viešuosiuose pastatuose ir naujos geoduomenų platformos kūrimui (žr. interpa). Regionas taip pat parengė naują metodą, pagal kurį stiprinami vietos įmonių ir vidurinių mokyklų ryšiai, stiprinantys regiono profesinio rengimo, mokymo ir švietimo sistemą.

Prešovo regiono pirmininko Milan Majersky teigimu, „tarptautinių ekspertų bendradarbiavimas su regionu neapsiribojo analizės dokumentais – ši iniciatyva paskatino labai reikiamus pokyčius.“

Po metų BRI buvo pradėta įgyvendinti ir kaimyniniame Banskos Bistricos regione. Čia pirmiausia siekiama remti tvarų judumą ir kurti integruotas transporto sistemas, didinti vietos įmonių mokslinių tyrimų bei plėtros galimybes ir gerinti socialinę vyresniojo amžiaus žmonių priežiūrą. Remdamasis gera savo kaimynų patirtimi, šis regionas taip pat ieško būdų, kaip suderinti vietos darbdaviams reikiamus ir mokyklų absolventų įgyjamus įgūdžius. ➤

“*Pasaulio bankui teko privilegija kartu su Europos Komisija įgyvendinti Besivejančių regionų iniciatyvą. Itin vertiname sisteminių tikralaikį regionuose dirbančių kolegų keitimąsi žiniomis apie struktūrines kliūtis ir perspektyvius sprendimus. Ši iniciatyva taip pat buvo išskirtinė galimybė pagerinti visuotines žinias apie erdve grindžiamą plėtros politiką, kurią tikimės naudingai pritaikyti neturtingesnėse pasaulio šalyse.*”

Pasaulio banko grupės Europos Sąjungos šalių regiono direktorius Arup Benerji

PREŠOVAS ATIDARO GEODUOMENŲ PORTALĄ

Dabar Prešovo regione veikia pažangus geoduomenų portalas, kuriame žmonės internetu gali susipažinti su vieša informacija. Kartu su Pasaulio banko ekspertais sukurta regioninė erdvinių ir atvirųjų duomenų platforma padeda įgyvendinti regiono analizės ir sprendimų priėmimo procesus.

Portalu *GeoPresov* (<https://geopresovregion.sk>) gali nemokamai naudotis visi. Jame teikiama informacija apie regionines ir vietos paslaugas, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros, nuosavybės, kultūros paveldo, verslo, skubios pagalbos ir švietimo srityse.

Vietos grupės nariai buvo išmokyti įvesti duomenis ir tvarkyti portalą, o per studijų vizitą Bretanėje (Prancūzija) Prešovo grupė buvo išmokyta eksploatuoti ir prižiūrėti geoportalą. Tai padeda kitiems regioniniams administracijos politikos departamentams, nes teikiami tokie integruoti duomenys, kuriais remiantis galima priimti sprendimus dėl būsimų regiono investicijų.

Pažangūs veiksmai

Rumunijoje per pirmąjį BRI etapą daugiausia dėmesio buvo skiriama pažangiosios specializacijos inovacijų strategijoms (RIS3) Šiaurės Rytų ir Šiaurės Vakarų regionuose. Pagrindiniai pasiekti rezultatai buvo šie:

- išsamiai įvertinta esama RIS3 rengimo ir įgyvendinimo padėtis;
- remiantis verslumo atskleidimo procesais, parengtos RIS3 strategijos ir veiksmų planai;
- abiejuose bandomuosiuose regionuose sukurtos specialios RIS3 valdymo struktūros;
- parengtos veiksmingos projektų bazės.

Atsižvelgiant į šią sėkmingą veiklą, buvo perskirstytas ES finansavimas – 50 mln. EUR šalies regioninės veiksmų programos lėšų buvo skirta paramai keliems šiuose dviejuose regionuose vykdomiems pažangiosios specializacijos projektams.

Šiuo metu BRI pradama įgyvendinti visuose Rumunijos regionuose, daug dėmesio skiriant RIS3.

Siekiant išlaikyti pagreitį ir pasinaudoti iki šiol pasiektais laimėjimais, buvo sutelkti įvairių iš ES lėšų finansuojamų programų išteklių, kuriais būtų galima sparčiai finansuoti iniciatyvos rezultatus.

Kroatijoje pradėtas ankstyvasis BRI priemonių įgyvendinimo etapas penkiose šalies apskrityse: Vukovaro-Srijemo, Požegos-Slavonijos, Osijeko-Baranijos, Slavonki Brodo-Posavinės ir Viroviticos-Podravinos.

Pirmiausia siekiama išsiaiškinti, kaip būtų galima efektyviau panaudoti ES struktūrinius ir investicijų fondus. Šiuo tikslu Kroatijos regioninės plėtros ministerija įgyvendina Pasaulio banko vadovaujamą projektą. Jo tikslas yra kuo labiau padidinti dabartinio ES fondų išlaidų laikotarpio poveikį ir nustatyti strateginį požiūrį į 2021–2027 m. išlaidas. Tai galėtų paskatinti imtis iniciatyvų įvairiuose sektoriuose, įskaitant žemės ūkio, maisto perdirbimo, metalų apdirbimo, švietimo, inovacijų, socialinės įtraukties, IRT, turizmo ir tiesioginių užsienio investicijų.

MOKSLINIŲ TYRIMŲ KOMERCIALIZACIJA RUMUNIJOJE

Rumunijos aukštojo mokslo įstaigoms ir viešosioms mokslinių tyrimų organizacijoms reikia pagalbos, kad jos galėtų pateikti inovacijas rinkai. Pagal BRI šiose organizacijose stengiamasi stiprinti technologijų perdavimo gebėjimus ir gerinti technologinę mokslinių tyrimų bei plėtros projektų parengtį. Pavyzdžiui, nagrinėjami su intelektine nuosavybe susiję teisiniai klausimai. Daug dėmesio taip pat skiriama valstybės pagalbos taisyklių taikymui naudojantis viešąja mokslinių tyrimų infrastruktūra komercinėms reikmėms.

Per mokymo sesijas, kurios buvo surengtos kartu su mokslinių tyrimų grupėmis iš pirmųjų dviejų (Šiaurės Rytų ir Šiaurės Vakarų) BRI regionų, buvo nustatytos komercinio potencialo turinčios projektų paraiškos. Papildoma 10 mln. EUR suma iš regioninės veiksmų programos buvo skirta novatoriškų MVĮ rėmimo programai įgyvendinti, siekiant išbandyti ir pagerinti komercinį šių įmonių idėjų perspektyvumą (pagrįsti koncepciją).

Ateityje mokslininkai taip pat tikriausiai bus specialiai konsultuojami, siekiant padėti geriau pritaikyti jų projektus rinkai.

PAKARPATĖJE ATSKLEIDŽIAMAS MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR PLĖTROS POTENCIALAS

Įgyvendinant BRI sukurtas Pakarpatės inovacijų centras (lenk. PCI) padeda regionui stiprinti verslo ir mokslo bendradarbiavimą ir išnaudoti savo mokslinių tyrimų bei verslumo talentą. Trijų vietos universitetų mokslininkams ir inžinieriams jis suteikia galimybę naudotis kokybiška mokslinių tyrimų ir plėtros įranga ir teikia profesines žinias.

Perspektyviausiems mokslinių tyrimų ir plėtros projektams PCI padeda įgyvendinti savo technologines ir rinkos galimybes. Šiame centre mokslo ir verslo ekspertų padedami mokslininkai gali kurti prototipus. Centras taip pat siūlo komercines mokslinių tyrimų ir plėtros paslaugas vietos įmonėms ir verslininkams, kuriems reikia papildomos paramos realizuojant idėjas. Įgyvendinant BRI, vietos universitetuose sudaryti mokslo infrastruktūros aprašai padėjo įmonėms geriau išsiaiškinti, kaip ja naudojantis būtų galima įgyvendinti komercinius sumanymus.

Be to, buvo surengtos kelios studijų išvykos į Prancūzijos įmonę *Toulouse Tech Transfer*, Suomijos fabriką *Aalto Design Factory* ir Belgijos Leveno katalikiškąjį universitetą, siekiant pasižiūrėti, kaip technologijų perdavimas vyksta kitur.

Ilgalaikis PCI tikslas yra atskleisti Pakarpatės mokslinių tyrimų ir plėtros ekosistemos potencialą ir sustiprinti palyginti silpną vietos įmonių ir universitetų bendradarbiavimą.

Kiti Kroatijos BRI prioritetai yra stiprinti vietos bei regioninės valdžios gebėjimus ir stengtis sustabdyti gyventojų skaičiaus mažėjimą kai kuriose rytinėse apskrityse, kuriant naujas darbo vietas ir skatinant ekonomikos augimą.

Nestandartinis mąstymas

Iš pradžių įgyvendinant BRI šiose keturiuose šalyse pasiekta daug teigiamų rezultatų. Vadovaujančiosios institucijos ir projektų paramos gavėjai palankiai įvertino papildomą paramą ir techninę paramą rengiant projektus. Remiantis įgyta patirtimi, bus lengviau rengtis sanglaudos politikai po 2020 m.

Regioninės ir miestų politikos generalinio direktoriaus Marc Lemaître teigimu, BIR sudarė sąlygas kūrybiškiau bei naujoviškiau formuoti politiką ir suteikė galimybių įgyvendinant sanglaudos politiką išbandyti naujus metodus, atsisakant standartinių arba įprastinių sprendimų.

„Šiuo atžvilgiu kiekvienam susijusiam subjektui reikia daug atvirumo, ryžto ir drąsos galvoti nestandartiškai, – aiškina jis. – Dauguma sėkmingų bandomųjų projektų yra kiek įmanoma įtraukti į nacionalines arba regionines programas ir pagal jas įgyvendinami. Apskritai BRI parodė, kad ekonominės ir socialinės plėtros kliūtis galime įveikti struktūrinėmis reformomis regionų ir vietos lygmenimis.“

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://europa.eu/!GW33Kn>

ŽINIASKLAIDOS PROGRAMA „YOUTH4REGIONS“

Toliau pateikiame dar vieną programos YOUTH4REGIONS tinklaraščių konkurse dalyvavusios jaunosios žurnalistės straipsnį.

Žiniasklaidos programa „Youth4Regions“ remia kitos kartos žurnalistų, besispecializuojančių regioninės politikos srityse, mokymąsi. Šie jauni europiečiai raginami skleisti informaciją apie ES finansuojamus projektus.

2020 m. miestų forumas. Vietos problemoms reikia vietos sprendimų

Iskra Tsankova dalijasi išpūdžiais iš 2020 m. sausio mėn. pabaigoje Portugalijos Porto mieste vykusio Miestų forumo.

Tvarumas – tai, kai padaroma nedaug žalos aplinkai arba visai jos nepadaroma, ir taip užtikrinamas ilgalaikis tęstinumas. Neseniai pasibaigęs miestų forumas parodė, kaip šia linkme keičiasi miestai, įgyvendindami sanglaudos politiką.

Šiomet Porto mieste įvykusiame kas dvejus metus organizuojamame renginyje apsilankė beveik 800 dalyvių iš visos Europos. Tačiau būnant ten iš tikrųjų atrodė, jog tai yra kažkas daug daugiau, nes į šį renginį iš visos Europos susirenka žmonės, siekiantys to paties tikslo: išsaugoti ekonominę plėtrą valstybėse narėse ir kartu atsižvelgti į skirtingų regionų poreikius.

Be to, buvo galima sužinoti, kaip Europos Komisija galėtų geriau bendradarbiauti su miestais tokiais klausimais kaip klimato kaita, skaitmeninimas ir žiedinė ekonomika.

Gimusi ir augusi Bulgarijos sostinėje Sofijoje ir pastaruosius dvejus metus dirbusi žurnalistė tikrai prisimenu nemažai šalies problemų, kurioms išspręsti laikui bėgant reikėjo pokyčių. Viena

Iskra Tsankova šiuo metu studijuoja žurnalistikos ir masinės komunikacijos bakalaurą.

Buvusi reporterė dabar dirba žiniasklaidos analitike. Iskra visada domėjosi tarptautiniais

santykiais, o ypač – Europos Sąjunga ir jos politika.

iš jų – būtinybė investuoti ir stengtis užtikrinti integruotą infrastruktūrą bei miesto transportą. Ir ji neliko nepastebėta Europos Komisijos.

Per miestų forumą buvo galima susipažinti su daugybe projektų, kurie buvo sėkmingai įgyvendinti naudojantis sanglaudos politikos finansavimu ir vykdant ES miestų darbotvarkę. Vienas iš jų buvo antrasis Sofijos integruoto miesto transporto etapas, kuris yra grindžiamas per pirmąjį etapą pasiektais rezultatais ir užtikrina aplinkai nekenkiančią bei ekonomiškai efektyvią integruotą miesto viešojo susisiekimo sistemą. Iš to matyti, kad kasdienę Sofijos gyventojų problemą Europos Sąjunga pripažino prioritetu ir todėl jai skyrė finansavimą.

Sofijos vietos problema gali būti laikoma pavyzdžiu, kaip iš tikrųjų veikia sanglaudos politika bei ES miestų darbotvarkė ir kas yra svarbu atsižvelgiant į miestų gyventojų poreikius visose ES valstybėse narėse.

Dalyvaudama miestų forume už sanglaudą ir reformas atsakinga Europos Komisijos narė Elisa Ferreira pabrėžė, kad vietos problemoms reikia vietos sprendimų. Europos Sąjunga norėtų, kad požiūris būtų mažiau fragmentiškas ir darnesnis. Ateityje kiekviena strategija turi turėti pagrindinį tikslą. Sofijos integruoto miesto transporto projekto tikslai yra tvarus daugiarūšis judumas mieste, skaitmeniniai sprendimai ir integruota plėtra miesto teritorijose.

Pasak Komisijos narės, finansavimas turėtų būti skiriamas tiesiai miestams, kad jie galėtų užtikrinti savo regioninę plėtrą. Tačiau svarbiausia ne vien pinigai – svarbiausia rasti veiksmingą metodą, kuriuo pasiekiami rezultatai, o tai ir pademonstravo 2020 m. miestų forumas.

Tvarumą taip pat galima apibrėžti kaip socialinį ir ekologinį procesą, kuriam būdingas bendro idealo siekimas. Miestų forumo idealas yra formuoti tvarią miestų ateitį. Regioninis vystymasis yra labai svarbus pasaulinio vystymosi aspektas, todėl tokie renginiai kaip šis yra labai svarbus žingsnis modernizuojant ES valstybes nares ir kartu išsaugant tai, kas svarbu, – aplinką ir istorinę kultūrą. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/conferences/cities_forum_pt/

Prie darbo grupės dalyvių, Regionų komiteto pirmininko Karl-Heinz Lambertz ir Europos Parlamento nario Jan Olbrycht, prisijungusi Komisijos narė Elisa Ferreira atsako į 2020 m. miestų forumo auditorijos klausimus

Vengrija. Sąžiningesnės ir pažangesnės ateities link

Vengrijos parlamentas, Budapeštas

Vengrija pasižymi turtingu kraštovaizdžiu ir įvairiu kultūros paveldu. ES investicijomis siekiama apsaugoti šias išskirtines savybes, o naudojantis sanglaudos finansavimu taip pat bus stengiamasi modernizuoti šalies skaitmenines inovacijas ir energijos rūšių derinimą.

9 3011 km² plotą užimanti, prieigos prie jūros neturinti Vengrija yra įsikūrusi Vidurio Europoje. Rytuose ji dalijasi siena su Rumunija, šiaurės vakaruose – su Kroatija ir Slovėnija, vakaruose – su Austrija, o šiaurėje – su Slovakija. Ji taip pat ribojasi su ES nepriklausančiomis šalimis: pietuose – su Serbija, o šiaurės rytuose – su Ukraina.

Šalies geografijai svarbūs du dideli vandens keliai: Tisa ir Dunojus. Kalvotame Vakarų Vengrijos regione Dunantūlyje, kurio pavadinimas reiškia „už Dunojaus“, tyvuliuoja didžiausias Vidurio Europos ežeras Balatonas. Vengrijos rytuose dominuoja Didžioji Vengrijos žemuma, kurioje plyti didžiausios natūralios Europos pievos, o šiaurėje – kalnai. Šalies sostinė Budapeštas įsikūrusi Vidurio Vengrijoje.

Vengrija turi 10 nacionalinių parkų ir 35 kraštovaizdžio apsaugos teritorijas. Ji gali pasigirti didžiausia pasaulyje terminio vandens olų sistema ir antru pagal dydį terminiu ežeru, kuriame galima maudytis. Kasmet į garsius šalies SPA centrus suplūsta milijonai turistų.

Apytiksliai 7% visų 9,77 mln. šalies gyventojų sudaro romai. Šių anksčiau persekiotų bendruomenių integracija yra Vengrijos ir ES prioritetas.

Pagrindiniai šalies pramonės sektoriai yra žemės ūkis ir maisto perdirbimas, farmacijos produktai, automobilių pramonė, įrenginiai, IRT ir elektros prekės. Kiti svarbūs sektoriai yra didmeninė, mažmeninė prekyba, transportas ir turizmas. Šalis turi savo valiutą – Vengrijos forintą (HUF), bet šiuo metu rengiasi įsivesti eurą.

Vengrijos ekonomika nukreipta į eksportą ir daug dėmesio skiriama išorės prekybai. Tarptautinė prekyba Europos Sąjungoje sudaro 82% Vengrijos eksporto, o beveik trečdalis prekybos vykdoma su Vokietija.

2003–2017 m. Vengrijos BVP vienam gyventojui padidėjo 57%. Šalis sėkmingai tvarkosi su nedarbu: jos 3,4% nedarbo lygis daug mažesnis už 2019 m. buvusį 6,2% ES vidurkį.

Regionų atotrūkio mažinimas

Visų regionų, išskyrus Vidurio Vengriją, BVP vienam gyventojui nesiekia 75% ES vidurkio. Tai rodo, kad gyvenimo lygis už didžiųjų Vengrijos miestų ribų, palyginti su kitais ES regionais, yra žemas. Itin mažas BVP ir lėtas augimas būdingas šalies pietvakariams ir rytams.

2013 m. duomenimis, daugiau kaip trečdaliui (34%) visų gyventojų grėšė skurdas arba socialinė atskirtis. Svarbu integruoti marginalizuotas bendruomenes, pavyzdžiui, romus, ir mažinti šalies teritorinę nelygybę.

Įgyvendinant Europos struktūrinius ir investicijų fondus (ESI fondus), nuo 2004 m. Vengrijoje investuota 55,2 mlrd. EUR. Daugiausia sanglaudos politikos finansavimo teko mažiau

išsivysčiusiems regionams. Europos struktūriniais ir investicijų fondais (ESI fondais) taip pat naudotasi kuriant darbo vietas ir mažinant regionų skirtumus.

Iki 2020 m. ESI fondų remiamomis užimtumo iniciatyvomis turėtų pasinaudoti daugiau kaip 280 000 žmonių, įskaitant žemos kvalifikacijos ir marginalizuotus žmones. Tikimasi, kad iki tol socialinės plėtros programomis bus pasinaudoję 7 000 migrantų ir mažumų atstovų, įskaitant romus.

Po 2020 m. Vengrijos ekonomika turi prisitaikyti prie globalizacijos ir užtikrinti gerą savo gyventojų gyvenimo kokybę. Komisija ragino Vengriją pagal investavimo politiką daug dėmesio skirti mažo anglies dioksido kiekio energetikai ir transportui, moksliniams tyrimams ir inovacijoms, atliekų infrastruktūrai ir energijos vartojimo bei išteklių naudojimo efektyvumui.

Pažangios ir žalios iniciatyvos

Iki šiol Vengrija buvo nuosaikioji novatorė. Inovacijoms ir pažangiajai pertvarkai skatinti Komisija siūlo skirti 35% šalies 2021–2027 m. sanglaudos politikos biudžeto. Šiuo finansavimu bus remiamas skaitmeninių sprendimų diegimas ir ugdomi su inovacijomis susiję gebėjimai. Didinant pirmaujančių Vengrijos įmonių skaičių, daugiau mokslinių tyrimų rezultatų galima paversti naujais produktais ir paslaugomis.

Jau gerėja plačiajuosčio ryšio aprėptis: nuo 2013 m., naudojantis ESI fondų lėšomis, plačiajuostė prieiga suteikta papildomai 1 mln. namų ūkių. Ypatingą dėmesį reikia skirti elektroninei prekybai, nes

ja visapusiškai nesinaudoja nei šalies vartotojai, nei įmonės. Taip pat reikėtų daugiau investuoti į skaitmeninimą.

Dabartinė ekonomika suvaržo palyginti daug energijos, todėl svarbu didinti efektyvumą ir pereiti prie atsinaujinančiosios energijos. Komisija siūlo 30% Vengrijos sanglaudos biudžeto skirti paramai žaliesiems sprendimams, pavyzdžiui, kad būtų galima pakeisti pasenusius iškastiniu kuru kaitinamus katilus ir skatinti tvarų bei prieinamą transportą, be kita ko, naudojantis viešojo susisiekimo priemonėmis ir vidaus vandens keliais, ir aktyvų keliavimą, pavyzdžiui, dviračiais ar pėsčiomis.

Šalis jau dabar stengiasi išsaugoti turtingą savo gamtos paveldą ir padidinti savo aplinkosaugos veiksmingumą, bet šias pastangas reikia remti ir toliau. Tvirčiau bendradarbiaujant su kaimyninėmis šalimis, reikėtų stengtis išsaugoti aplinką, ypač didžiąsias Vengrijos upes, kartu stiprinant socialinę ir kultūrinę plėtrą.

Sanglaudos finansavimas toliau teiks daugiau galimybių nepalankesnėje padėtyje esančioms visuomenės grupėms, pavyzdžiui, vaikams, marginalizuotoms romų bendruomenėms ir neįgaliesiems. Komisija siūlo taikyti visapusiškesnę požiūrį į teritorinę plėtrą ir investuoti į naujas priemones, kuriomis būtų galima įveikti išankstinius nusistatymus.

Vengrija turi puikias galimybes pasinaudoti pranašumais, palaikydama ryšius su aplinkinėmis šalimis pagal Dunojaus regiono strategiją ir tarpvalstybinius INTERREG projektus su Serbija. Istoriniai ryšiai ją saisto su kitomis Vidurio ir Rytų Europos šalimis, tačiau ateitis ją susies su pasaulio rinka. ➤

Moksliniais tyrimais grindžiamas Vengrijos farmacijos sektorius atlieka pagrindinį vaidmenį skatinant medicinos pažangą ir inovacijas visoje šalyje

Tvirtas pamatas plataus užmojo Vengrijos planams

Vengrijos inovacijų ir technologijų ministras László Palkovics apžvelgia ateinantį programavimo laikotarpį, per kurį pagrindinis šalies tikslas bus padidinti savo ekonominį ir socialinį konkurencingumą.

Ko Vengrija tikisi pasiekti 2021-2027 m. laikotarpiu? Kokios svarbiausios šio laikotarpio investavimo sritys?

Remiamės dabartinio programavimo laikotarpio rezultatais bei patirtimi ir atsižvelgiame į pagrindinius pastarųjų metų Vengrijos ekonominės ir socialinės aplinkos pokyčius, prie kurių labai prisidėjo ES fondai.

Pagrindinis mūsų 2021-2027 m. laikotarpio tikslas – padidinti Vengrijos konkurencingumą tiek ekonomikos, tiek socialinėje srityse. Ambicingai Europai reikia didelio biudžeto.

Atsižvelgiant į Vyriausybės strategijas, nustatyti šeši pagrindiniai tikslai:

- didinti Vengrijos mažųjų ir vidutinių įmonių našumą ir inovacinį pajėgumą, kad jos galėtų tapti svarbiais ekonomikos dalyviais, galinčiais konkuruoti tarptautiniu lygmeniu;
- didinti užimtumo lygį bei našumą ir gerinti darbo sąlygas;

- investuoti į infrastruktūrą, kuria pirmiausia padedama didinti mūsų konkurencingumą;
- stiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą su kaimyniniais regionais;
- daug dėmesio skirti moksliniams tyrimams, plėtrai ir inovacijoms;
- sudaryti palankias sąlygas plačiai naudotis atsinaujinančiosios energijos ištekliais ir skatinti perėjimą prie žalesnės, mažo anglies dioksido kiekio technologijų pramonės, siekiant užtikrinti žiedinę ekonomiką ir taip kovoti su klimato kaita.

Kokiomis plėtros galimybėmis, Jūsų nuomone, kol kas dar nepasinaudota? Kaip ketinate jomis pasinaudoti ir mažinti išliekančių regionų skirtumus per kitą laikotarpį?

2014-2020 m. laikotarpiu Vengrija įgyvendino sėkmingą plėtros politiką. 60% lėšų Vyriausybė išleido didindama konkurencingumą ir remdama MVĮ ir tai davė aiškiai matomų rezultatų: 2010-2018 m.

Vengrijos MVĮ našumas didėjo sparčiau nei kitose Višegrado ketverto šalyse. Pagrindinė jo didėjimo priežastis tikriausiai buvo ES lėšų finansuojamos investicijos.

Imta taikyti daug novatoriškų metodų. Saugų projektų įgyvendinimą užtikrina nauja avansinio finansavimo sistema, kuria naudodamiesi pareiškėjai gali veikti lanksčiau ir mažiau priklausyti nuo bankų. Pareiškėjų likvidumą taip pat gali padidinti tai, kad nėra reikalaujama finansinio užstato ir galima atidėti savo įnašą.

Supaprastintos administracinės užduotys. Teisės aktai, kuriuos sudarė 24 skirtingi įstatymai, buvo pakeisti į vieną suvienodintą Vyriausybės dekretą ir buvo pertvarkyta visa paramos sistema.

Vengrija yra pirmaujanti Višegrado ketverto šalis ES lėšų panaudojimo srityje ir jau yra panaudojusi 43% visos savo finansinės programos, o ši dalis viršija ES vidurkį (39%).

Vengrijos augimo rodikliai yra vieni geriausių Europos Sąjungoje, bet ji tebėra penktoje vietoje iš mažiausiai

“...2010-2018 m. Vengrijos MVĮ našumas didėjo sparčiau nei kitose Višegrado ketverto šalyse. Pagrindinė jo didėjimo priežastis tikriausiai buvo ES finansuojamos investicijos.”

išsivysčiusių valstybių narių, nes jos išsivystymo lygis siekia 69% ES BVP vidurkio vienam gyventojui. Be to, ji yra viena iš vos dviejų valstybių narių, kuriose daugumos regionų išsivystymo lygis tebėra žemesnis už 50% ES vidurkį. Tai viena iš priežasčių, dėl kurios ir toliau manome, kad Europos Komisijos pasiūlymas 2021-2027 m. daugiamečių finansinėje programoje sumažinti Sanglaudos fondą yra nepriimtinas. Regionų skirtumų mažinimas yra didelis iššūkis, nes norint pasiekti savo tikslus reikia įgyvendinti sudėtingus pokyčius ir labai daug investuoti.

Kokie yra didžiausi šalies iššūkiai anglies dioksido neišskiriančios ekonomikos, švarios energijos ir tvaraus transporto srityse?

Vyriausybė siekia aprūpinti vartotojus švaria, pažangia ir įperkama energija. Be to, pagrindiniai jos tikslai yra didinti energijos tiekimo saugumą, pertvarkyti energetikos sektorių, kad jis taptų palankiu klimatui, ir skatinti ekonominei plėtrai svarbias inovacijų galimybes.

Taip pat siekiama didžiąją dalį Vengrijos elektros energijos gaminti iš dviejų išteklių: branduolinės energijos ir atsinaujinančiųjų išteklių, daugiausia saulės elektrinėse. Kartu naudojant saulės ir branduolinę energiją, iki 2020 m.

90% Vengrijos elektros energijos turėtų būti pagaminama neišskiriant anglies dioksido. Iki 2040 m. Vengrijos elektros energijos importas sumažės nuo dabartinių vidutiniškai 30% iki mažiau nei 20%.

Be to, išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį iki 2030 m. siekiame sumažinti bent 40%, palyginti su 1990 m. išmestu kiekiu. Taip pat įsipareigojame dabartinę 14% atsinaujinančiosios energijos dalį iki 2030 m. padidinti bent iki 21% ir taip užtikrinti, žalesnį ir konkurencingesnį centralizuotą šilumos tiekimą.

Siekiant klimato tikslų, taip pat svarbu siekti ekologiško transporto. Vengrija pirmauja regione, plėtodama elektromobilumą: šalyje įrengtos 672 įkrovimo stotys, o keliuose galima išvysti daugiau kaip 14 000 žalių registracijos numerių.

Kaip vertinate Vengrijos ekonomikos veiklos rezultatus ir integraciją tarptautiniu lygmeniu?

Kalbant apie inovacijų srities veiklos rezultatus pažymėtina, kad Europos Komisijos metinėje Europos inovacijų diegimo suvestinėje Vengrija priskirta prie apatinės vidutinių novatorių grupės; po Vengrijos eina Rumunija, Bulgarija, Kroatija, Lenkija ir Latvija. Į šią kategoriją patenka visos Višegrado ketverto šalys.

Per pastaruosius kelerius metus Vengrija patyrė išskirtinį augimą: iki 2018 m. jos BVP vienam gyventojui siekė 70% ES vidurkio, o augimas siekė vidutiniškai 4% per metus. 2019 m. rudens prognozėje Europos Komisija numatė, kad valdžios sektoriaus deficitas sumažės nuo 2,3% BVP 2018 m. iki 1,8% BVP 2019 m. Šį pagerėjimą daugiausia paskatino nedidelis einamųjų išlaidų padidėjimas, palyginti su BVP.

Galiausiai, remiantis naujausiais duomenimis, teigiamos įtakos BVP augimui turėjo grynasis eksportas (trečiąjį 2019 m. ketvirtį). Investicijų plėtrą galima susieti su gebėjimų stiprinimu statybos ir perdirbimo pramonėje; taip pat toliau matyti teigiamas grynojo eksporto poveikis BVP augimui. ■

Lazerių mokslo švyturiai

Labai stiprios šviesos infrastruktūra (angl. *Extreme Light Infrastructure*, ELI) – tai pažangiosiomis technologijomis grindžiamas projektas, kurį vykdant skatinami nacionaliniai ir Europos moksliniai tyrimai ir taip kuriama tarptautiniu mastu pripažįstama mokslinių tyrimų infrastruktūra, kuria gali naudotis akademinės bendruomenės, privataus mokslo srities ir verslo sektoriaus specialistai. 2006 m. Europos strateginis mokslinių tyrimų infrastruktūros forumas jį įvardijo kaip vieną iš svarbiausių prioritetinių Europai skirtos mokslinių tyrimų infrastruktūros projektų. Projektas padėjo pakeisti protų nutekėjimo tendenciją, nes padėjo išlaikyti vietos mokslininkus, pasiūlant jiems geriausias mokslinių tyrimų darbo vietas, ir pritraukti ekspertų iš kitų šalių.

**PROJEKTO
IŠLAIDOS:
130 mln.**

**ES
FINANSAVIMAS:
120 mln. EUR
(100% ERPF)**

Svarbiausias projekto ELI-ALPS – visos Europos lazerių infrastruktūros ramsčio Vengrijoje – tikslas yra užtikrinti ES konkurencingumą ir išsaugoti Europos lazerių mokslo pirmavimą, diegiant pažangiosiomis technologijomis grindžiamą lazerių mokslinių tyrimų infrastruktūrą. Taip šis projektas užtikrins tolesnį Europos pirmavimą aukštųjų technologijų mokslinių tyrimų srityje.

Šis projektas taip pat rodo, ko gali pasiekti tarpvalstybinis bendradarbiavimas, nes įrengiant ELI infrastruktūrą dalyvavo Čekija, Rumunija ir Vengrija. Vykdamas projektą ELI-ALPS, Segedo mieste bus įrengta lazeriais grindžiama mokslinių tyrimų infrastruktūra, kurioje bus galima sukurti kelių dešimtųjų atosekundės šviesos impulsus. Šie impulsai naudojami atliekant fundamentinius bei taikomuosius mokslinius tyrimus ir yra būtini norint stebėti elementariusius procesus atomuose bei molekulėse ir aiškintis fizinius šviesos materijos reiškinius ant kietųjų medžiagų paviršių.

<https://www.eli-alps.hu/>

<https://europa.eu/IDG74NV>

Saulės baterijų plokštės didina regiono energijos vartojimo efektyvumą

**PROJEKTO
IŠLAIDOS:
377 000 EUR**

**ES
FINANSAVIMAS:
336 000 EUR
(89% ERPF)**

Pasinaudojusi beveik 365 000 EUR finansavimu, Tisos vidurio regiono vandentvarkos departamentas *Tisza II* teritorijoje Kiškerėje ir *Érfű* siurblinės teritorijoje Abadsaloke įrengė dvi nedideles saulės elektrines. Departamentas eksploatuoja didžiausią Vengrijos vandentvarkos objektą – Kiškerės rezervuarą (Tisos ežerą). Su rezervuaru besiribojanti hidroelektrinė gamina elektros energiją ir yra priskiriama prie šalies ypatingos svarbos infrastruktūros objektų, užtikrinančių sklandų esminių įrenginių eksploatavimą. Saulės elektrinės užtikrina nuolatinį šių dviejų įrenginių eksploatavimą net ilgiau sutrikus elektros energijos tiekimui. Plėtojant infrastruktūrą, ant Kiškerėje esančio sandėlio stogo buvo įrengtos 529 polikristalininės saulės baterijų plokštės. Jos tiekia tiek elektros energijos, kiek per metus suvartoja maždaug 60-70 namų ūkių.

Abadsaloke Tisos vidurio regiono vandentvarkos departamentas, taikydamas polių įrengimo technologiją, įrengė 286 saulės baterijų plokštes, kurių pagaminama energija prilygsta metiniam 30-40 namų ūkių suvartojimui. Šis projektas padeda regionui daugiau vartoti atsinaujinančiosios energijos ir mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį.

Bendras švietimo ir pramonės mokymasis

Miškolco universitetas, sudaręs konsorciumą su įmone *BorsodChem*, EMI viešąja kokybės kontrolės ir inovacijų diegimo pastatuose ir statiniuose įmone, įmone *Robert Bosch Energy and Body Systems* ir įmone *Starters E-Components Generators Automotive Hungary*, yra vienas iš aštuonių Vengrijos aukštojo mokslo ir pramonės bendradarbiavimo centrų.

Tokie centrai yra labai svarbūs užmezgant teritorinį aukštojo mokslo įstaigų ir vietos pramonės bei verslo suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimą, kurį palaikant galima stiprinti Vengrijos mokslinių tyrimų, plėtros bei inovacijų sektorių ir inovacijų pritaikymą ekonomikos sektoriuje. Pramonės ir verslo partneriai atlieka svarbų vaidmenį rengiant ekonomikos poreikius atitinkančias programų ir kursų programas, o universitetas organizuoja tęstinį mokymą ir švietimą pramonės specialistams.

Miškolco universiteto projektas *Aukštojo mokslo ir pramonės bendradarbiavimas. Mokslinės infrastruktūros plėtra* kainuoja 17 mln. EUR, iš kurių 14 mln. EUR sudaro ES finansavimas. Centras remia regiono pramonės plėtrą, nes stiprina mokslinių tyrimų infrastruktūrą šiuolaikinių medžiagų technologijų ir pažangiųjų kontrolės bei automatizavimo sistemų srityse. Jis nustatys su moksliniais tyrimais, plėtra ir inovacijomis susijusius pramonės partnerių poreikius, o kad į juos būtų galima atsižvelgti, sukurs dalijimosi žiniomis infrastruktūrą. Pasirinkta tokia projekto struktūra, kad prie jo ateityje galėtų prisijungti ir daugiau partnerių.

<http://fiekprojekt.uni-miskolc.hu/> (tik vengrų kalba)

PROJEKTO
IŠLAIDOS:
18 mln. EUR

ES
FINANSAVIMAS:
12 mln. EUR
(83% ERPF)

Dirbtiniai neršto tinklai vietinėms žuvims

Naudodamasi ES parama įmonė *Balaton Fish Management Non-Profit Ltd* Balatono ežere įrengė ir prižiūri nykstančioms žuvų rūšims skirtas dirbtines neršto teritorijas. Atkūrus ežero gyvūniją taip pat sudarytos sąlygos užsiimti gėlujų vandenų žvejyba. Pagal šį bendrąjį projektą taip pat vykdoma papildoma mokslinių tyrimų veikla, pavyzdžiui, nustatomos genetinės vietinių rūšių savybės ir kuriamas genų bankas.

<http://balatonihal.hu/>

PROJEKTO
IŠLAIDOS:
4 524 000 EUR

ES
FINANSAVIMAS:
4 504 000 EUR

Kaupiama praktinė tikslojo ūkininkavimo patirtis

PROJEKTO
IŠLAIDOS:
6,5 mln. EUR

ES
FINANSAVIMAS:
2 mln. EUR
(56% ERPF)

Žemės ūkio paslaugų įmonei KITE, Debreceno universitetui ir žemės ūkio sektoriaus MVĮ *Balogh Farm* skirta 3,6 mln. EUR tikslojo ūkininkavimo sistemai sukurti. Ši sistema turėtų būti tvari ekonomikos požiūriu, lengvai įgyvendinama praktiškai ir didinti ūkininkų pelną. Be to, pagal šį projektą bus kuriama ekspertų žinių ir gebėjimų bazė, kuria naudojantis bus galima teikti prie asmeninių poreikių pritaikytas šios srities konsultacijas.

Pagrindinė projekto partnerė KITE yra atsakinga už esamų tikslojų technologijų tobulinimą agronomijos ir inžinerijos srityse, patikimų duomenų šaltinių teikimą ir duomenų tvarkymo bei analizės procedūrų automatizavimą. Debreceno universitetas atlieka tikslojo ūkininkavimo mokslinius tyrimus, pirmiausia susijusius su trąšomis, ir rengia mokymo metodiką. *Balogh Farm* teikia moksliniams tyrimams ir bandymams atlikti reikiamus žemės plotus, ekspertų žinias ir įrangą.

Iki šiol, vykdant šį projektą, nustatyti moksliniai tikslojo ūkininkavimo pagrindai (įvairūs žemės ūkio parametrai), o remdamiesi empiriniais tyrimais partneriai palygino tradicinio ir tikslojo ūkininkavimo poveikį kultūriniais augalams (kviečiams, kukurūzams, rapsams, saulėgražoms ir sojoms). Remdamiesi projekto rezultatais, mokslininkai parengė mokymo metodikos medžiagą.

Atkuriant aplinką skatinama vietos ekonomika

Siekiant atgaivinti rajono ekonomiką, atkurta Debreceno Libakerto mikrorajono aplinka. Atnaujinant aplinką ir atsižvelgiant į šeimų poreikius, patobulinta infrastruktūra, daug dėmesio skiriant gyvenimo sąlygoms bei visuomenės saugumui ir teikiant paramą vietos įmonėms, kad Libakerte suintensyvėtų ekonominė veikla. Projektu siekiama platesnio tikslo – užtikrinti regiono ekonominę plėtrą, todėl stengiamasi išlaikyti (jaunus) gyventojus, suteikti jiems geresnes gyvenimo sąlygas ir kokybiško švietimo arba užimtumo galimybes.

Anksčiau Libakertas buvo prastai prižiūrimas, senstantis Debreceno mikrorajonas. Tačiau projektas pagerino šio rajono prieinamumą, nes buvo įrengta pėsčiųjų zona ir išplėstos automobilių stovėjimo aikštelės. Be to, vietos bibliotekoje rengiami visiems gyventojams skirti praktiniai užsiėmimai ir seminarai tokiomis temomis kaip aplinkai palanki praktika, žmogiškųjų išteklių plėtojimas, vietos tapatybė ir visuomenės saugumas.

Vykdant šį projektą, buvo atnaujinti vietos parkai, žaidimo ir sporto aikštelės ir įrengtos stebėjimo kameros. Buvo išvalytos žaliosios erdvės parkuose, pasodinta naujų medžių bei krūmų ir įrengti nauji suoliukai bei geriamojo vandens fontanai.

PROJEKTO
IŠLAIDOS:
710 000 EUR

ES
FINANSAVIMAS:
630 000 EUR

(88% ERPF)

Daugiau tvaraus miesto transporto galimybių Segede

Šiam tvaraus viešojo transporto projektui skirtas 3,3 mln. EUR ES finansavimas, siekiant tobulinti viešąjį vietos transportą regione ir paskatinti Segedo gyventojus rinktis šią aplinkai palankią susisiekimo galimybę. Projektas įtrauktas į miesto Tvaraus judėjimo mieste planą, pagal kurį sprendžiami su didėjančiu gyventojų skaičiumi ir susijusiais judumo poreikiais susiję uždaviniai.

Miesto centre ir viename iš gyvenamųjų jo rajonų atkurti keli centriniai mazgai ir 40 autobusų stotelių, todėl gyventojai gali greičiau ir efektyviau keliauti naudodamiesi kokybišku viešuoju transportu. Vykdamas projektą taip pat daug dėmesio skirta dviratininkų bei pėsčiųjų saugai bei patogumui. Šiuo tikslu buvo

atnaujintas kraštovaizdis, viešojo apšvietimo infrastruktūra bei šaligatviai. Kad viešasis transportas būtų greitesnis ir patrauklesnis, miesto centre buvo įrengta nauja autobusų juosta ir dviračių takas. Siekiant padidinti saugą ir pagerinti prieinamumą, projektuojant naujas stoteles ir atnaujinant esamas stoteles bei šaligatvius, buvo atsižvelgta į neįgaliųjų poreikius.

**PROJEKTO
IŠLAIDOS:
3,4 mln. EUR**

**ES
FINANSAVIMAS:
3 mln. EUR
(88% ERPF)**

Pasaulio rinkai rengiama novatoriška dantų priežiūra

Pasinaudojusi rizikos kapitalo sistemos parama, įmonė dicomLAB Dental Ltd pritaikė novatoriškas technologijas ir taip užtikrino labiau prognozuojamas, saugesnes ir spartesnes odontologines procedūras. Taikydama intuityvų darbo srautą ir aukšto lygio naudotojų patirtį, įmonė stengiasi sukurti kasdienei klinicinei odontologų praktikai tinkančius kompiuterinius sprendimus.

Ji stengiasi užtikrinti, kad dantų protezavimo implantai taptų plačiai prieinami. Naujausia technologija, prie konkretaus paciento poreikių pritaikytas chirurginis planavimas ir atitinkama trimačiais spausdintuvais pagaminta įranga leidžia protezuoti saugiau, tiksliau ir nuspėjiamiau.

2015 m. į rinką įžengusi dicomLAB dabar paslaugas teikia penkiolikoje šalių. 2018 m. ji buvo nominuota metų pradedančiąja įmone Vengrijos pradedančiųjų įmonių ir inovacijų apdovanojimui, o 2019 m. jos steigėjas ir generalinis direktorius Dr. Endre Varga pelnė Metų steigėjo apdovanojimą.

Kaip rizikos kapitalu pasinaudojus 1,5 mln. EUR vertės ES finansavimu, buvo sukurta dirbtiniu intelektu grindžiama interneto platforma, į kurią buriasi visi odontologijos implantologijos suinteresuotieji subjektai. Joje odontologijos specialistams siūlomi realūs sprendimai ir teikiamos gairės per visą su implantavimu susijusią procedūrą.

Įmonė yra numačiusi iki 2020 m. rugsėjo mėn. parengti rinkai dicomLAB 2.0 ir taip užtikrinti, kad dantų implantai taptų prieinamesni ir įperkamesni plačiajai pasaulio visuomenei. ■

https://www.dicomlab.com/SMART_Guide/

ESI fondų finansinės priemonės dvigubina investicijas į projektus

Europos Komisija paskelbė savo metinę ataskaitą, kurioje apibendrina duomenis apie naudojimąsi Europos struktūrinių ir investicijų (ESI) fondų finansinėmis priemonėmis 2018 m. gruodžio mėn. pasibaigusiu laikotarpiu.

Šių metų ataskaitos matyti, kad valstybės narės paskolų, garantijų ir nuosavo kapitalo srityse smarkiai pažengė. Labai padaugėjo investuojant į projektus panaudotų apyvartinių fondų: palyginti su praėjusiais metais, šis padidėjimas sudaro 85 %.

Ataskaitoje taip pat atsispindi nacionalinių arba regioninių programų įvairovė ir matyti įvairios paremtos sritys. ESI fondai remia apyvartinius fondus pagal visus 10 teminių tikslų. Didžiausia finansavimo dalis skirta MVĮ (56%), maža anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikai, t. y. daugiausia energijos vartojimo efektyvumui ir atsinaujinančiajai energijai (15,5%), ir investicijoms į inovacijas, mokslinius tyrimus bei plėtrą (15,4%).

Iki 2018 m. pabaigos visi finansinėms priemonėms skirti programų įnašai siekė beveik 22,1 mlrd. EUR, iš kurių 16,9 mlrd. EUR sudarė ESI fondų lėšos. Taigi valstybės narės pasiekė beveik 90% asignavimų finansinėms priemonėms,

įsipareigotų 2020–2027 m. programavimo laikotarpiui, ir taip padvigubino per apyvartinius fondus 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu skirtą sumą.

Apyvartiniai fondai parėmė investicijas 100 000 mažųjų ir vidutinių įmonių ir padidino energijos vartojimo efektyvumą daugiau kaip 25 000 namų ūkių, todėl metinis išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis sumažėjo daugiau kaip 54 000 t.

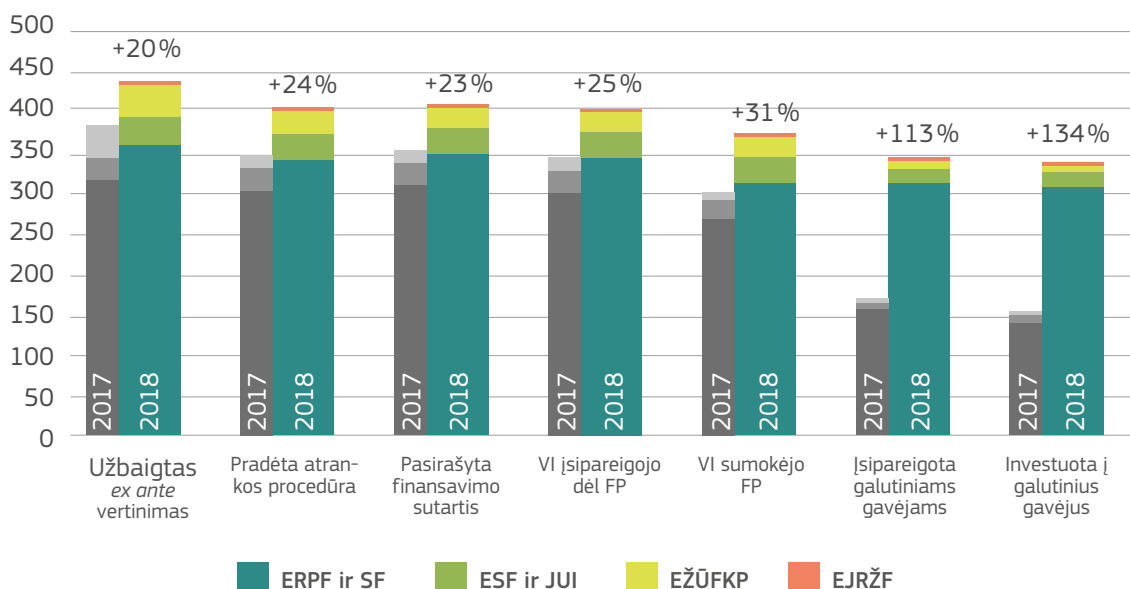
Vis dėlto dar išnaudotos ne visos galimybės, o padėtis valstybėse narėse labai skiriasi. Lenkija, Švedija, Nyderlandai, Vengrija, Portugalija, Ispanija, Latvija ir Lietuva finansinėms priemonėms skiria palyginti didelę ESI fondų dalį ir tik trys valstybės narės neturi planų sukurti finansinių priemonių.

Su 2018 m. rezultatais galite susipažinti apsilankę *fi-compass* svetainėje. Pirmąją santraukos apžvalgą per 2019 m. Briuselyje vykusį renginį *Financial Instrument Campus* pristatė Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato skyriaus vadovas Jonathan Denness. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://bit.ly/39fn6dC>

FINANSINIŲ PRIEMONIŲ KŪRIMO PAŽANGA PAGAL FINANSINIŲ PRIEMONIŲ SKAIČIUS 2018 M. IR 2017 M. PABAIGOJE (ESI FONDAI)

NAUJIENOS [GLAUSTAI]

PRADĖJO VEIKTI PRAMONĖS KLASTERIŲ ATSAKO Į COVID-19 PORTALAS

Naujajame Europos klasterių bendradarbiavimo platformos (EKBP) svetainės puslapyje siekiama padėti pramonės klasteriams įveikti COVID-19 epidemijos sukeltus sunkumus Europoje. Šiuo portalu siekiama dviejų tikslų:

- vienoje vietoje teikti patikimą informaciją pramonės atstovams, ypač pramonės klasteriams, apie įtakos vidaus rinkai turinčius Europos Komisijos ir ES valstybių narių veiksmus bei sprendimus;
- prisidėti prie atviro diskusijų forumo, kuriame dalyviai gali keistis patirtimi, sprendimais, prašymais ir klausimais.

Per Europos klasterių aljansą remiamus klasterius Komisija jau gavo daugiau kaip 1 100 pasiūlymų dėl medicinos priemonių, pavyzdžiui, kaukių ir kvėpavimo aparatų. Siekiant paskatinti spartesnius ir paprastesnius klasterių dalyvių mainus, taip pat buvo įsteigtas atviras diskusijų forumas.

Viešojo sektoriaus institucijų prašymus pramonės dalyviams galima perduoti per Europos Sąjungoje ir už jos ribų veikiančias klasterių organizacijas. Pavyzdžiui, Italijos Lombardijos regionas paskelbė kelis tarptautinius kvietimus dalyvauti konkurse, siekdamas įsigyti medicinos įrangos, kad galėtų ligoninėse gydyti sunkiai sergančius pacientus, ir įrangos, kuria galėtų apsaugoti gydytojus ir sveikatos sektoriaus darbuotojus. ■

Viešojo sektoriaus institucijos gali rašyti šiuo el. pašto adresu: covid19response@clustercollaboration.eu

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://www.clustercollaboration.eu/coronavirus>

ES FINANSINĖ PARAMA SU KORONAVIRUSU KOVOJANČIOMS NACIONALINĖMS, REGIONINĖMS IR VIETOS BENDRUOMENĖMS

2020 m. kovo 18 d. už sanglaudą ir reformas atsakinga Komisijos narė **Elisa Ferreira** ir už darbo vietas ir socialines teises atsakingas Komisijos narys **Nicolas Schmit** visoms ES valstybėms narėms išsiuntė raštus, informuodami jas apie individualią paramą, teikiamą pagal Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą (AKGII).

Šiuose raštuose išsamiai nurodytos sumos, kurias gali gauti kiekviena šalis, išlaidų rūšys, kurios dabar atitinka tinkamumo finansuoti iš ES struktūrinių ir solidarumo fondų reikalavimus, – pavyzdžiui, siekiant remti sveikatos sistemą, įsigyti medicinos įrangos arba užtikrinti pažeidžiamų visuomenės grupių galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, – ir dabartinės galimybės skatinti finansavimą naudojantis **ERPF** ir **ESF**.

Be to, integruotą paramą valstybėms narėms teikia Komisijos tarnybos specialiose CRII šalių grupėse. Šios grupės užtikrins sklandų informacijos srautą ir greitą sprendimų priėmimą praktiškiausiu lygmeniu, taip pat aptars valstybės pagalbos, finansinių reglamentų laikymosi klausimus bei pagalbą iš Europos investicijų fondo. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyva:

<https://europa.eu/!uH33bD>

Sanglaudos politika ir ES solidarumo fondas prisideda prie Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvos:

<https://europa.eu/!cq43qb>

2020 M. REGIOSTARS APDOVANOJIMAI. JAU PRIIMAMOS PARAIŠKOS

Europos Komisija paskelbė pradėti 13-ąjį REGIOSTARS konkursą, siekdamą apdovanoti geriausius ES sanglaudos politikos projektus penkiose teminėse kategorijose. Specialioji 2020 m.

tema susijusi su trisdešimtmetį švenčiančia INTERREG – pavyzdine ES tarpvalstybinio bendradarbiavimo programa, ypatingą dėmesį skiriant „jaunimo įgalejimui siekiant tarpvalstybinio bendradarbiavimo“:

- pramonės pertvarka kuriant pažangią Europą (pažangus augimas);
- žiedinė ekonomika kuriant žalią Europą (tvarus augimas);
- įgūdžiai ir švietimas kuriant skaitmeninę Europą (integracinis augimas);
- piliečių dalyvavimas kuriant darnius Europos miestus (miestų plėtra);
- INTERREG – 30 metų. Jaunimo įgalejimas siekiant tarpvalstybinio bendradarbiavimo (metų tema).

Internetinė paraiškų teikimo platforma veiks iki 2020 m. gegužės 17 d. Nepriklausoma aukšto lygio akademikų žiuri įvertins projektų paraiškas ir apdovanos nugalėtojus per 2020 m. spalio mėn. Europos regionų ir miestų savaitės metu Briuselyje vyksiančią REGIOSTARS apdovanojimų ceremoniją. Visuomenė taip pat gali išsirinkti labiausiai patinkančią projektą viešu balsavimu internete. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://regiostarsawards.eu/>

Vienas už visus ir visi už vieną

Jau rengiamasi tolesnėms INTERREG programoms. Su šiomis programomis, kurioms reikės taikyti naująją reguliavimo sistemą, dirbantys subjektai nėra vieni. *Interact* darnios įgyvendinimo priemonės (DĮP) teikia jiems geriausios praktikos formas, šablonus ir ne tik.

Naudojantis šiomis priemonėmis, kurios yra pagrįstos bendromis INTERREG bendruomenės žiniomis ir tiesiogiai teikiama informacija, naujas programas bus galima pradėti veiksmingai ir efektyviai.

Kiekvieną DĮP priemonę INTERREG kolegos parengė per intensyvų projektą, siekdami užtikrinti, kad kiekviena DĮP statusą turinti priemonė atitiktų geriausią praktiką ir tiktų ateinančiam laikotarpiui. Esami 26 INTERREG programų praktikai kiekvienai priemonei išsamiai ištirti skyrė tiek laiko, kiek negalėtų skirti nė vienas atskiras su programa dirbantis subjektas.

DĮP, kurios iš pradžių buvo sukurtos kaip integruotas 2014-2020 m. laikotarpiui skirtas rinkinys, teikia su programomis dirbantiems geriausią patirtį, atitinkančią INTERREG bendruomenės apibrėžimą. Priemonės remia programas per visus projektų gyvavimo ciklus.

DĮP taip pat sukuria INTERREG programų darnaus požiūrio į valdymą ir priemones pagrindus. Todėl visoje Europoje įgyvendinant programas bendriems iššūkiams galima taikyti bendrus sprendimus. Be šio darnaus požiūrio vienos programos sprendimo nebūtų galima pakartoti įgyvendinant kitą programą.

Ko pasiekė DĮP (2014-2020 m.)?

Ankstesniu DĮP priemonių rinkiniu pasinaudojo 66% su INTERREG programomis dirbančių subjektų; kai kurie iš jų jomis naudojosi visapusiškai, šiek tiek jas pakeitę arba visai nepakeitę, o kiti – kaip įkvėpimo šaltiniu. Programoms, kurioms taikoma speciali *Interact* stebėsenos programa *eMS*, buvo svarbu pritaikyti pagrindinius DĮP elementus, nes be darnaus požiūrio į programų valdymo procesus neįmanoma veiksmingai sukurti tokios vienos sistemos, kuria būtų galima atsižvelgti į 38 skirtingas programas.

Škotijos Stratklaido universiteto Europos politikos mokslinių tyrimų centrui atlikus nepriklausomą poveikio vertinimą nustatyta, kad DĮP programoms buvo naudingos dėl įvairių priežasčių.

Vienas iš akivaizdžiausių pranašumų yra stipresnis orientavimasis į naudotoją, nes kiekviena priemonė buvo specialiai kuriama, siekiant padidinti programos valdymo veiksmingumą ir sumažinti administracinę pareiškėjų bei paramos gavėjų našta. Tai rodo ne tik pačios priemonės, bet ir tai, kad, remiantis galutiniu priemonių rinkiniu, taip pat buvo pritaikytas daugumos programų valdymas.

Iš viso 80% su programomis dirbančių subjektų pranešė, kad DĮP padėjo sutaupyti žmogiškųjų išteklių. Programoms, kurios pirmą kartą parengtos 2014-2020 m. laikotarpiu, arba kurios prasidėjo vėliau, DĮP rinkinyje buvo galima rasti parengtų naudoti priemonių, kurias buvo galima sparčiai įgyvendinti.

„Kad vykdant bendradarbiavimo projektus būtų galima pasiekti ilgalaikio poveikio rezultatų, mums reikia tokių priemonių kaip DĮP. Jos sudaro sąlygas kurti bendrą sistemą, kuri yra labai svarbi norint sklandžiai vykdyti projektus, – sistemą, kuri padėtų įgyvendinti jų tikslus.“

Monika Schönerklee-Grasser, INTERREG programos „Vidurio Europa“ atstovė

Be to, per visą DĮP procesą INTERREG bendruomenėje buvo apsvaistyti būtini reikalavimai, kuriuos reikia įvykdyti siekiant užtikrinti atitiktį teisės aktams, ir geroji programų valdymo patirtis. DĮP paskatino diskusijas apie projektams vertinti, stebėti ir kontroliuoti reikiamus duomenis, todėl įgyvendinant programas daugiau dėmesio buvo galima skirti tam, kas veikia geriausiai.

Kokie yra kito laikotarpio uždaviniai?

Pirmasis kito laikotarpio DĮP tobulinimo uždavinys išlieka toks pat kaip ir per ankstesnįjį laikotarpį. Priemonės galima tobulinti tik remiantis bendru supratimu apie tai, kokios yra atskiros priemonės ir kaip jos turėtų veikti. Nesant bendro supratimo apie kiekvienos atskiros priemonės tikslą ir pagrindinius jos elementus bei vertę INTERREG programoms, neįmanoma parengti tinkamos paramos.

Užtikrinti šį bendrą supratimą svarbu ne tik INTERREG bendruomenėje, bet ir paramos gavėjams. Skirtingai aiškinamos INTERREG programos gali suklaidinti su keliomis programomis dirbančius pareiškėjus bei paramos gavėjus ir su jomis dirbantys subjektai pirmieji gali pajusti šį suderinimo trūkumą.

„Kai vykdomi tarpvalstybiniai bendradarbiavimo projektai, norint suprasti vieniems kitus, reikia labiau pasistengti. Naudojantis suderintais dokumentais, mums lengviau kalbėti ta pačia kalba. DĮP leido mums patikėti tuo, kad supaprastinimas gali būti veiksmingas.“

Dr. Csaba Horváth, INTERREG programos „Austrija ir Vengrija“ atstovė

Todėl DĮP jau nuo pat pradžių labiau tinka tiek susidūrus su senais iššūkiais, tiek priimant naujus. Su programomis dirbantys subjektai suprato, kuo šis rinkinys jiems gali būti naudingas, nes jie gauna jau užbaigtą produktą arba pradinį variantą, kuriuo remiantis galima kurti pritaikytas priemones. Išsiaiškinus DĮP naudą, kitas didelis iššūkis yra padėti su programomis dirbantiems subjektams pritaikyti priemones tik tiek, kiek tikslinga.

„DĮP rinkinį teikiantys INTERREG ekspertai, kurdami būsimas įgyvendinimo priemones, dalijasi savo praktine patirtimi ir stengiasi užtikrinti kokybę bei paprastumą. Visoje Europoje naudodami tas pačias priemones, palengviname visų su mumis dirbančių subjektų gyvenimą“.

Ioana Mantog, INTERREG V-A Rumunijos ir Bulgarijos programos atstovė

„Svarbiausias klausimas, į kurį norime atsakyti, yra, kiek atskirą priemonę galima pritaikyti, kad ją dar būtų galima laikyti dar-niaja“, – sako DĮP procesui vadovaujanti *Interact* atstovė Polona Frumen. Su programomis dirbantiems subjektams gali tekti pritaikyti priemones, kad jos atitiktų nacionalines taisykles, bet papildymai dažnai mažina priemonių veiksmingumą. Kitam laikotarpiui reikia daugiau gairių, kaip pritaikyti priemonės ir atmesti nereikalingus pasiūlymus.

„Stengiantis suderinti programų valdymą, kai programos labai susietos su jų veikimu, taip pat neišvengiamai kyla įtampa. Norint rasti geriausią visoms programoms tinkantį sprendimą, svarbu ieškoti kompromisų ir atsižvelgti į kitų pasiektą naudą.“

Jau greitai pasirodys pirmasis DĮP produktas!

Ši įtampa matyti kuriant pirmąjį DĮP produktą – paraiškos formą.

„Programų paraiškos formose dažnai linkstama užduoti papildomų klausimų. Tačiau jei šie klausimai nepagerina projektų atrankos arba nesudaro sąlygų veiksmingai vėlesnei stebėsenai, jie tikriausiai taps papildoma našta pareiškėjams pildant dokumentus ir rengiant programų duomenis“, – priduria Polona Frumen.

„Vienas iš dažniausių mūsų paramos gavėjų skundų yra tas, kad kol kas nustatomos skirtingos programų taisyklės, todėl atsiranda klaidų ir kyla sumaištis. Taigi, DĮP tiesiogiai atsižvelgia į mūsų paramos gavėjų poreikius.“

Merike Niitepöld, centrinės Baltijos jūros dalies programos atstovė

Didelėms, daugiau išteklių turinčioms tarptautinėms programoms gali pavykti įgyvendinti sudėtingesnę tvarką, siekiant šiek tiek patobulinti projektų valdymą, tačiau mažesnėms tarpvalstybinėms programoms net ir nelabai padidėjęs darbo krūvis gali tapti didesniu iššūkiu.

DĮP paraiškos forma taip pat taps pagrindu būsimai *Interact* stebėsenos sistemai, kuri bus taikoma kartu su kitomis panašiomis sistemomis, taikomomis *Interreg* programoms kitu laikotarpiu. ■

AR NORĖTUMĖTE PASILENGVINTI DARBĄ IR PASINAUDOTI DĮP, BET NELABAI ŽINOTE, KAIP TAI PADARYTI?

Bendradarbiaudama kartu su jumis *Interact* bendruomenė gali surengti bendras konsultacines sesijas, per kurias būtų galima išsamiau aptarti DĮP naudojimą. Galime atsakyti į jūsų klausimus ir parodyti jums, kaip naudotis priemonėmis dirbant kasdienį darbą.

Kad rengiant bendras sesijas būtų lengviau pasiekti kuo daugiau sričių, rengiama reklaminė DĮP kelionė.

Daugiau informacijos galite gauti susisiekę su DĮP komanda:

<http://www.interact-eu.net/contact>

DAUGIAU INFORMACIJOS

Interact-eu.net

#EUdatathon 2020. Naudojantis ES atviraisiais duomenimis Europoje diegiamos naujovės

Vasario 19 d. prasidėjęs ketvirtasis atvirųjų duomenų konkursas *EU Datathon* suteikia jums galimybę pademonstruoti atvirųjų duomenų galimybes šiandienos visuomenėje ir, žinoma, savo kūrybiškumą bei talentą!

Šis konkursas taip pat suteikia jums galimybę laimėti dalį viso 100 000 EUR prizinio fondo. Norėdami dalyvauti, turite pasiūlyti, kaip sukurti tokią taikomąją programą, kuria būtų susiejami ir naudojami atvirųjų duomenų rinkiniai, panaudojant bent vieną iš tūkstančių ES institucijų, agentūrų ir įstaigų teikiamų atvirųjų duomenų rinkinių. Išsamesnės informacijos rasite konkurso taisyklėse adresu <https://op.europa.eu/en/web/eudatathon/2020-rules>.

Jūsų taikomoji programa turėtų pademonstruoti konkretiems verslo modeliams arba socialinėms įmonėms skirtas galimybes. Ji taip pat turi nustatyti tinkamus naujus metodus ir sprendimus, kad, naudojantis atviraisiais duomenimis, Europai būtų lengviau pasiekti kuriuos nors svarbius Europos Komisijos nustatytus tikslus. Taigi, ja turi būti atsižvelgiama į vieną iš toliau išvardytų teminių uždavinių.

- > 1 uždavinys – **Europos žaliasis kursas**
- > 2 uždavinys – **žmonėms tarnaujanti ekonomika**
- > 3 uždavinys – **naujas Europos demokratijos postūmis**
- > 4 uždavinys – **prie skaitmeninio amžiaus prisitaikusi Europa.**

Savo pasiūlymą kartu su trumpu aprašymu turite pateikti **iki 2020 m. gegužės 3 d.** *EU Datathon* svetainėje.

Į galutinį sąrašą bus įtrauktos dvylika laimėjusių grupių (t. y. po tris kiekvienam uždaviniui). Jei jūsų komanda bus viena iš jų, būsite pakviesti sukurti savo taikomąją programą ir pristatyti ją per spalio 13-15 d. **Briuselyje vyksiančią 18-ąją Europos regionų ir miestų savaitę** – renginį, į kurį susirenka daugiau kaip 9 000 dalyvių.

Galutiniai laimėjusių komandų reitingai bus nustatyti per šį renginį ir grupėms bus įteikti šie (kiekvienam uždaviniui skirti) prizai: pirmai vietai – 12 000 EUR, antrai vietai – 8 000 EUR, o trečiai vietai – 5 000 EUR.

Konkursą *EU Datathon 2020* rengia Europos Sąjungos leidinių biuras, glaudžiai bendradarbiaudamas su Europos Komisijos Regioninės ir miestų politikos generaliniu direktoratu. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://op.europa.eu/en/web/eudatathon>

@EU_opendata

@euinmyregion

#EUdatathon

#ideas4EU

„Savais žodžiais“ – tai žurnalo *Panorama* skiltis, kurioje vietos, regioninio, nacionalinio ir Europos lygmenų suinteresuotieji subjektai dalijasi savo planais 2014–2020 m. laikotarpiui ir išsako savo nuomonę apie itin svarbias

san glaudos politikos po 2020 m. diskusijas. *Panorama* laukia atsiliepimų Jūsų gimtąja kalba. Juos galėsime skelbti būsimuose numeriuose. Susisieki te su mumis adresu **regio-panorama@ec.europa.eu** dėl tolesnės informacijos apie Jūsų atsiliepimo pateikimo terminus ir rekomendacijas.

Bendradarbiavimas aplink Baltijos jūrą stiprina sanglaudos politiką

Pastarųjų metų pasaulio politika apsunkino sanglaudos politikos tikslų įgyvendinimą ir šią krizę taip pat pajuto Baltijos jūros regionas.

ES Baltijos jūros regiono strategija (ES BJRS) yra daugi funk cė sanglaudos politikos priemonė. Nepaisant šios teritorijos nestabilumo, priemonė pavyko paskatinti vystymąsi, spręsti aplinkos problemas ir stiprinti žmonių tarpusavio pasitikėjimo bei bendradarbiavimo kultūrą.

Nuo 2013 m. šią strategiją įgyvendina fondas *Centrum Balticum Foundation*, skatinantis bendradarbiavimą Baltijos jūros regione. Fondui pavesta, be kita ko, vykdyti komunikacijos užduotis ir užmegzti bendradarbiavimą su ES nepriklausančiomis šalimis. Jis vadovauja ES BJRS komunikacijos centrui, kuris rengia strategijos pranešimus ir padeda įgyvendinti jos tikslus. Be to, fondas atsakingas už bendradarbiavimą strategijos klausimais su kaimynais, kurį palaikant į Baltijos jūros regiono plėtrą pavyko įtraukti naujų partnerių.

Centrum Balticum didžiuojasi galėdamas dalyvauti šio tinklo veikloje ir taip padėti siekti ES sanglaudos politikos tikslų, buri ant žmones ir padedant jiems vieniems kitus suprasti.

Informacija apie poveikį regionuose

Vykdydamas savo projektus šis fondas taip pat gali padėti įgyvendinti sanglaudos politikos tikslus. Per neseniai užbaigtą komunikacijos kampaniją *Sanglauda įgyvendinant ES BJRS* (angl. *Cohesion through EUSBSR*), jis pabrėžė teigiamą šios politikos poveikį Baltijos jūros makroregione. Per šią socialiniuose tinkluose vykdytą kampaniją daug dėmesio buvo skirta iš ES lėšų finansuojamiems projektams ir buvo pristatyti šiuos projektus vykde bei jų rezultatais pasinaudoję žmonės. Plačiu mastu įtraukiant įvairius subjektus, per kampaniją buvo pristatytas ES politikos poveikis ir paskatintos diskusijos. Buvo informuojama apie sanglaudos politikos naudą ir rengiama atitinkama visiems prieinama informacinė medžiaga. Todėl skleisti informaciją apie sanglaudos politiką buvo galima ir kampanijai pasibaigus.

Centrum Balticum taip pat džiaugėsi galėdamas dalyvauti švarios laivybos projekte ECOPRODIGI, pagal kurį, naudojantis skaitmeninio galimybėmis, skatinamas ekologiniu požiūriu veiksmingas eismas Baltijos jūroje. Todėl šiuo projektu taip pat padedama siekti ES klimato tikslų ir įgyvendinti Žaliojo kurso programą. Bandomieji ECOPRODIGI sprendimai parodė, kad skaitmeninimas gali padėti sutaupyti degalų ir

Profesorius Kari Liuhdo
Direktorius „Centrum Balticum
Foundation“ atstovas

medžiagų, sumažinti išmetamą teršalų kiekį ir padėti kuo efektyviau naudoti išteklius. Rezultatai bus išsamiau pristatyti per gegužės mėn. Briuselyje vyksiantį seminarą.

Pagal ES Baltijos jūros regiono strategiją sanglaudos politika įgyvendinama atsižvelgiant į regionų ypatybes, o aktyviai veikiantis *Centrum Balticum* taip pat nori skatinti bendradarbiavimą ir būsimą naujovišką Baltijos jūros regiono veiklą. Tikimės su visais pasisveikinti birželio viduryje Turku mieste, kuriame vyks daugybė renginių Baltijos jūros tema! ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://www.centrumbalticum.org/en>

PROJEKTAI

PLATAUS UŽMOJO POINDUSTRIŠNIO
KRAŠTOVAIZDŽIO PERTVARKA

Rytinėje Čekijos dalyje plytintis Moravijos-Silezijos kraštas ilginiui nukentėjo nuo bituminių anglių kasybos. Tačiau dabar dedama daug pastangų siekiant vėl atsodinti iškasintą teritoriją ir sėkmingai pašalinti paskutinius anglių kasybos likučius.

Šiuo metu daug dėmesio skiriama Karvinos regionui – nuo sunkiosios pramonės itin nukentėjusiai teritorijai. Vilties žiburiu atkuriant teritoriją tapo koncepcija *Po kasybos likęs Karvinos regiono kraštovaizdis (POHO2030)*, kurią šiuo metu įgyvendina regiono agentūra *Moravskoslezské Investice a Development, a.s. (MSID)*.

Pamažu ši iniciatyva keitėsi ir virto nepriklausoma regiono programa POHO2030, į kurią įsitraukė daug žmonių ir organizacijų. Bendra jų vizija yra paversti po kasybos likusį Karvinos regiono kraštovaizdį klestinčia, gyvybinga ir tvaria teritorija. Ji turėtų tapti regionu, kuriame žmonės galėtų mėgautis aktyviu poilsiu, būtų diegiami pažangūs sprendimai, norėtų dirbti novatoriai ir kūrybingi žmonės iš viso pasaulio, o nauja energija būtų gaminama taikant technologijas, kurioms nereikia daug energijos bei anglių, ir naudojantis atsinaujinančiais ištekiais.

Projektas POHO2030 parengtas remiantis *Po kasybos likusio Karvinos regiono kraštovaizdžio koncepcija iki 2030 m.*, pagal kurią regionas buvo analizuojamas įvairiais ekspertų požiūriais. Remiantis šia analize, buvo pasiūlyta 10 regioninės plėtros sistemų, įskaitant kitus sėkmingo kraštovaizdžio pertvarkymo pavyzdžius Čekijoje ir užsienyje.

Ši koncepcija buvo rengiama nuo 2018 m. iki 2019 m. liepos mėn., o baigus ją rengti buvo surašytas Bendradarbiavimo ir regioninės plėtros memorandumas. Pradedant projektą Gabrielos anglių kasykloje, šį memorandumą buvo pasirašę 36 subjektai, įskaitant Moravijos-Silezijos krašto, įmonių, universitetų, interesų grupių, regioninių institucijų ir vietos savivaldybių atstovus.

Dideli laipsniški pokyčiai

Per pirmąjį iki 2021 m. trunkantį projekto etapą pirmiausia bus siekiama pradėti pokyčius, įsteigti naujus bendradarbiavimo ir organizacijų forumus, siekiant sustiprinti viziją, skleisti informaciją ir padidinti regiono patrauklumą.

Bus įsteigta oficiali darbo koordinavimo platforma ir jau pradėta įgyvendinti rinkodaros kampanija, siekiant pakeisti regiono įvaizdį ir kartu padidinti regiono prieinamumą visuomenei.

Per antrąjį etapą (2022-2026 m.) bus visapusiškai įgyvendinami bandomieji ir strateginiai projektai, siekiant pagerinti regiono prieinamumą, atsižvelgiant į prisitaikymo prie klimato kaitos poreikius. Numatyta pritraukti į regioną privačių išteklių bei investicijų ir suteikti įvairiais šaltiniais grindžiamų finansavimo galimybių viešajame ir privačiame sektoriuose.

Programą vainikuos trečiasis etapas 2027-2030 m., per kurį bus įgyvendinama jos vizija ir užbaigiami tie projektai, kuriais po kasybos likusį kraštovaizdį padėta pertvarkyti į klestinčią, gyvybingą ir tvarų regioną.

Numatyta atgaivinti, pertvarkyti dideles teritorijas arba pakeisti jų paskirtį, siekiant sukurti naujus tvarius miestų rajonus, pažangius pramonės parkus, turizmo centrus, technologijų parkus, kūrybos centrus, galerijas, pristatymų, parodų ir panašias erdves, – ir tai yra labai didelio užmojo Moravijos-Silezijos krašto ir visos Čekijos programa. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://www.poho2030.com/>
„Facebook“ – POHO2030

PROJEKTAI

TARPVALSTYBINIS PROJEKTAS GERINA PALAIKOMĄJĄ SLAUGĄ

BENDRA INVESTICIJŲ
SUMA
921 708 EUR

ES ĮNAŠAS
783 454 EUR

Vykdam tarpvalstybinį Europos regioninės plėtros fondo lėšomis finansuojamą projektą *Take Care!*, Serbijos ir Kroatijos pasienio kaimo vietovių gyventojai gyvenimo pabaigoje gali naudotis geresnėmis priežiūros paslaugomis.

Take Care! patobulino palaikomosios priežiūros paslaugas ir pagerino galimybes jomis naudotis šimtams pažeidžiamų žmonių dviejose kaimyninėse kaimo vietovėse: Vukovaro ir Srijemo apskrityje Kroatijoje ir Sremo srityje Serbijoje.

Šie regionai, kaip ir dauguma kaimo bendruomenių, pasižymi senėjančia visuomene, prasta infrastruktūra ir nevienodu išteklių pasiskirstymu. Jaunimas emigruoja ieškodami galimybių kitur. Todėl vyresniojo amžiaus, neįgaliems arba nepagydomai sergantiems žmonėms trūksta sveikatos priežiūros ir socialinių paslaugų.

Palaikomoji priežiūra šiems žmonėms labai svarbi, kad paskutinį savo gyvenimo etapą jie galėtų nugyventi patogiai ir oriai. Nors ši priežiūra jau buvo teikiama, dar buvo ką tobulinti gerinant priežiūros kokybę ir darbuotojų mokymą visame pasienio regione.

Pagal projektą *TakeCare!* per 20 mėnesių buvo suburtos septynios mobiliosios palaikomosios priežiūros paramos grupės Kroatijoje, įrengta nauja palaikomosios priežiūros palata Serbijoje ir parengti specialūs kursai sveikatos priežiūros ir socialiniams darbuotojams.

Dalijasi patirtimi

Šį projektą parengė penkios vietos organizacijos, kiekviename regione glaudžiai bendradarbiaujančios su palaikomosios priežiūros paslaugomis besinaudojančiais pacientais. Šios organizacijos – tai Kroatijos neįgaliųjų asociacija *Bubamara*, lloko slaugos namai ir Serbijos Sremskos Mitrovicos bendroji ligoninė, Sremo

regioninės plėtros agentūra bei Sremskos Mitrovicos humanitarinė labdaros organizacija *Caritas*. Remdantis vietos palaikomosios priežiūros paslaugų gavėjų ir jų šeimos narių pateikta informacija, partneriams buvo lengviau nustatyti prioritetus.

Dabar, remdamosi bendra praktine patirtimi, septynios daugiadalykės grupės specialiais furgonais važinėja po Vukovaro ir Srijemo apskritį, kad galėtų teikti palaikomosios priežiūros paslaugas. Sremskos Mitrovicos bendrojoje ligoninėje įrengta nauja nepagydomai sergančių pacientų priežiūrai skirta palata.

Projekte *TakeCare!* dalyvaujanti Kroatijos Zagrebo universiteto medicinos mokykla taip pat parengė kursus, skirtus 40 sveikatos priežiūros ir socialinių darbuotojų. Jie išmoko atsižvelgti į medicininius, psichiatrinius ir psichologinius pacientų poreikius bei padėti kolegoms ir taip sukūrė tinklą, kuriame galima nuolat naujinti geriausią patirtį.

Tvirtesnis pagrindas

Padidinus pajėgumus, vien projekto laikotarpiu naujų grupių teikiamomis priežiūros paslaugomis galėjo pasinaudoti 968 pacientai. Planuojama ir daugiau patobulinimų. *Take Care!* partneriai ir bendradarbiaujančiosios organizacijos dirba artimiau nei kada nors anksčiau ir parengė geresnių paslaugų užtikrinimo strategijas.

Šis projektas taip pat padidino visuomenės informuotumą apie geros pažeidžiamų visuomenės grupių gyvenimo kokybės svarbą ir sustiprino bendros regiono tapatybės jausmą. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://www.takecare-palliative.com>

PROJEKTAI

VIRTUALUSIS MOKSLINIŲ TYRIMŲ TINKLAS PAŽANGESNEI PRAMONEI

**BENDRA INVESTICIJŲ
SUMA
1 679 129 EUR**

**ES ĮNAŠAS
1 595 173 EUR**

Europos plėtros fondas finansavo projektą *SmartIC*, vienijantį 27 Estijos centrus, atliekančius mokslinius tyrimus *Pramonės 4.0* srityje, kurioje plėtojamos skaitmeninei gamybai skirtos technologijos. Virtualioji laboratorija skatina kitos kartos Europos pramonės inovacijas.

Projektas *Core Smart Industry Center (Smart IC)* buvo pradėtas 2017 m., siekiant sudaryti Estijos mokslininkams sąlygas dalytis infrastruktūra ir geriau koordinuoti pažangiajai gamybai skirtus mokslinius tyrimus. Jo tikslas – padėti pramonės sektoriams Europoje pereiti prie aukštos kvalifikacijos, aukštosiomis technologijomis grindžiamos gamybos ir taip padidinti savo našumą bei konkurencingumą.

Iš pagrindinių taikymo sričių būtų galima paminėti prototipų kokybės kontrolę, savivaldes pramonines transporto priemones, pramonės robotus, virtualiąją ir papildytąją realybę gamybos srityje, tvarų energijos vartojimą ir geresnę techninę priežiūrą bei gamybą.

Į virtualųjį mokslinių tyrimų centrą *Smart IC* yra susibūrę du universitetai, 25 mokslinių tyrimų laboratorijos ir apie 70 mokslininkų. Dalyviai visą veiklą koordinuoja internetu, todėl nereikia brangių biurų arba valdymo infrastruktūros.

Bendri jų gebėjimai didina pažangiajai gamybai skirtus Estijos mokslinių tyrimų ir plėtros pajėgumus. Universitetams taip pat lengviau užmegzti partnerystes su įmonėmis ir kurti ateities ekonomikai skirtas technologijas.

Bendra pažanga

Svarbūs *SmartIC* dalyviai yra Estijos Talino technologijų universitetas (*TalTech*) ir Tartu gyvybės mokslų universitetas (ULS).

Naudodamasis Europos plėtros fondo pagalba, *TalTech* sukūrė metalo ir kompozitinių prototipų trimačio spausdinimo laboratoriją. Joje įrengta lazerinio lydymo mašina, kuriai taikoma patentuota greitesnio spausdinimo technologija. ULS turi naują kompiuterinės tomografijos laboratoriją su didelės skiriamosios gebos trimačiu skaitytuvu, kuriuo naudojantis galima gauti objektų skersinio pjūvio vaizdus.

Derinti šią įrangą gali būti labai pravartu gamintojams tobulinant gaminius arba kūrėjams kuriant naujus objektus.

Pavyzdžiui, šios laboratorijos kartu sukūrė metalines bites Estijos komunizmo aukų memorialui. ULS laboratorijoje buvo nuskenuota kamanė iš Estijos gamtos istorijos muziejaus, o nuskenuotus vaizdus pakeitus skaitmeniniu būdu, buvo sukurtos įvairaus dydžio bitės. Paskui *TalTech* laboratorija, naudodama metalo miltelius, atspausdino 20 000 nerūdijančio plieno bičių.

Procesas buvo paprastas, nes naudoti įrangą, kurti projektus ir atlikti bandymus *TalTech*, ULS ir kitos laboratorijos gali nuotoliniu būdu. Vien 2018 m. virtualusis centras užbaigė daugiau kaip 100 mokslinių tyrimų ir plėtros projektų pramonės skaitmeninimo srityje, o tai liudija bendradarbiavimo galią. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://smartic.ee>

PROJEKTAI

KELIŅĒS MAŽAI ANGLIES DIOKSIDO IŠSKIRIANČIAME TRANSPORTO TINKLE KARLSRŪHĒJE, VOKIETIJOJE

**BENDRA INVESTICIJŲ
SUMA
7 221 576 EUR**

**ES ĮNAŠAS
3 529 423 EUR**

Vykdam Europos regioninės plėtros fondo lėšomis remiamą projektą *regiomove*, Karlsruhėje kuriamas integruotas judumo tinklas. Keleiviai sklandžiai keičia vieną mažai anglies dioksido išskiriančio transporto rūšį kita ir taip naudojasi prieinama alternatyva privatiems automobiliams.

Viešojo ir bendro naudojimo transporto paslaugų teikėjai susijungė į tinklą, apimančį Karlsruhės miestą ir aplinkinius miestus bei kaimus. Kelionės tikslą žmonės gali pasiekti autobusu, traukiniu, bendrai naudojamu automobiliu, dviračiu arba derindami įvairias transporto rūšis.

Regiomove padeda planuoti ir apmokėti keliones viešojo susisiekimo ir bendrai naudojamomis transporto priemonėmis, todėl galima lengviau mažinti išmetamą anglies dioksido kiekį. Miestas ir platesnis jo regionas patenka į tą patį transporto tinklą, todėl taip pat yra paprasčiau atvykti į kaimo bendruomenės ir iš jų išvykti.

Pagrindinės paslaugos teikiamos viešojo transporto sistemos maršrutais. Privačios transporto įmonės teikia papildomas susisiekimo galimybes, siūlydamos savo pačių paslaugas, todėl įmonės sistemoje gali nepriklausomai ieškoti naujų tinklo paslaugomis norinčių pasinaudoti klientų.

Keleiviams nereikia turėti įvairių paslaugų teikėjų paskyrų arba užsisakyti jų abonementų. Pagal projektą *regiomove* sukurta programėlė taikoma visam tinklui.

Ja naudojantis lengviau planuoti kelionę. Žmonės prisijungia per savo išmanųjį telefoną arba kompiuterį, įveda kelionės pradžios ir pabaigos taškus ir pasirenka pageidaujama maršrutą. Paskui atliekamas užsakymas ir už visą kelionę sumokama vienu metu, kad ir kiek įmonių eksploatuotų skirtingoms kelionės atkarpoms naudojamas transporto rūšis.

Lankstus pasirinkimas

Karlsruhės metropolinio viešojo transporto tinklo paslaugas jau teikia apie 20 autobusų ir geležinkelio įmonių. Į *regiomove* tinklą galima bet kada įtraukti naujų paslaugų teikėjų, įskaitant dalijimosi dviračiais ir automobiliais paslaugas, ir taip pasiūlyti dar daugiau keliavimo galimybių.

Siekiant padidinti tinklo lankstumą, judumo centruose, vadinamuosiuose *regiomove uostuose*, keleiviams vienoje vietoje bus siūlomos kelios transporto rūšys, nes, pavyzdžiui, bus įrengiami dviračių stovai, autobusų stotelės ir siūlomos dalijimosi automobiliais paslaugos. Siekiant pagerinti susisiekimą visame regione, vykdam projektą iki 2021 m. visame Karlsruhės regione miestuose ir mažesnėse bendruomenėse siekiama įrengti septynis tokius uostus.

Transporto paslaugos išliks atskaitingos vietos žmonėms ir įmonėms. Tinklo platformą eksploatuoja Karlsruhės viešojo transporto institucija, todėl gyventojai gali išsakyti savo nuomonę ir taip užtikrinti, kad tinklas atitiktų jų poreikius.

Tinklas padės tvariam transportui tapti realistiškesne galimybe, o atsisakius kelionių automobiliu bus lengviau mažinti spūstis ir oro taršą miestuose. Geresnis susisiekimas su miestų teritorijomis taip pat pagerins darbo ir laisvalaikio galimybes tiems kaimo bendruomenių gyventojams, kurie nemoka vairuoti arba neturi galimybės naudotis automobiliu.

O svarbiausia tai, kad, pagerinus galimybes naudotis mažai anglies dioksido išmetančiomis transporto priemonėmis, Karlsruhei bus lengviau tapti klimatui palankesniu regionu. ■

DAUGIAU INFORMACIJOS

<https://www.regiomove.de/>

DARBOTVARKĖ

SPALIO 12–15 D.

Bruselis (BE)

18-oji Europos regionų ir miestų savaitė

TEISINIS PRANEŠIMAS

Nei Europos Komisija, nei joks Komisijos vardu veikiantis asmuo nėra atsakingas už toliau pateikiamos informacijos naudojimą.

Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras, 2020

PDF – ISSN 1725-8227 KN-LR-20-001-LT-N

© Europos Sąjunga, 2020

Pakartotinio Europos Komisijos dokumentų naudojimo politika įgyvendinama pagal 2011 m. gruodžio 12 d. Komisijos sprendimą 2011/833/ES dėl pakartotinio Komisijos dokumentų naudojimo (OL L 330, 2011 12 14, p. 39).

Jeigu nenurodyta kitaip, šį dokumentą leidžiama pakartotinai naudoti pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC BY 4.0) licenciją (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tai reiškia, kad pakartotinis naudojimas leidžiamas, jeigu tinkamai nurodoma autorystė ir visi pakeitimai.

Norint naudoti ar atgaminti elementus, kurių autorių teisės nepriklauso Europos Sąjungai, gali reikėti gauti atitinkamų teisių turėtojų leidimą.

Šis žurnalas spausdinamas anglų, bulgarų, graikų, ispanų, italų, lenkų, rumunų, prancūzų ir vokiečių kalbomis naudojant perdirbtą popierių. Internetu jį galima skaityti 22 kalbomis adresu http://ec.europa.eu/regional_policy/lt/information/publications/panorama-magazine/

Šio numerio turinys buvo baigtas rengti 2020 m. balandžio mėn.

Printed by Bietlot in Belgium

NUOTRAUKOS (PUSLAPIAI):

Viršelis: © „ELI-HU Non-Profit Ltd“

3 puslapis: © Europos Sąjunga

4 puslapis: © Europos Sąjunga

5 puslapis: © Europos Sąjunga

6 puslapis: © „iStock“ / „homydesign“

7 puslapis: © „iStock“ / „Kbarzycki“

8 puslapis: kairėje © „Family Park“; viduryje © Baptiste Almodovar; dešinėje © Αγγελος Σακκάς

9 puslapis: © Europos Sąjunga

13 puslapis: © „iStock“ / „scythe5“

14 puslapis: © „Pôle pédiatrique de Cerdagne“, ALEPPA / Marion Cordier, Thierry Calvat

15 puslapis: © „Zastrzezone“ / Adam Wolosz

16 puslapis: © „iStock“ / „gui00878“

19 puslapis: © EEN

20 puslapis: © vadovaujančioji institucija, Transporto infrastruktūros, aplinkos ir tvarios plėtros veiksnių

programa;

23 puslapis: © „iStock“ / „scythe5“

24 puslapis: © „iStock“ / „courteneyk“

25 puslapis: © „iStock“ / „gorodenkoff“

26 puslapis: © Iskra Tsankova

27 puslapis: © Europos Sąjunga

28 puslapis: © „iStock“ / Andrey Danilovich

29 puslapis: © „iStock“ / „gorodenkoff“

30 puslapis: © Vengrijos inovacijų ir technologijų ministerija

32 puslapis: viršuje © „ELI-HU Non-profit Ltd“; apačioje © Tisos vidurio regiono vandentvarkos direktoratas

34 puslapis: viršuje © „KITE Agricultural Service and Trade Corp“; apačioje © „Kreativ Tanácsadó Központ Kft“

35 puslapis: viršuje © „Kreativ Tanácsadó Központ Kft“; apačioje © „DicomLAB Dental Kft“

38 puslapis: © „iStock“ / „Varijanta“

39 puslapis: © „Interact“

42 puslapis: © „Centrum Balticum Foundation“

43 puslapis: © „Poho2030“

44 puslapis: © „iStock“ / „MartinPrescott“

45 puslapis: © „TalTech 2019“

46 puslapis: © „iStock“ / Daniel Kloe

LIKITE PRISIJUNGĘ

ec.europa.eu/regional_policy
cohesiondata.ec.europa.eu

@EUinmyRegion

EUinmyRegion

[flickr.com/euregional](https://www.flickr.com/euregional)

EUinmyRegion

euinmyregion

ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024/ferreira_en
 @ElisaFerreiraEC

■ Europos Sąjungos
leidinių biuras

Europos Komisija
 Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas
 Komunikacijų skyrius – Agnès Monfret
 Avenue de Beaulieu/Beaulieuallaan 1 – B-1160 Bruxelles/Brussel
 E. paštas: regio-panorama@ec.europa.eu